IN MONUMENTA COPTICA SEU ÆGYPTIACA BIBLIOTHECÆ VATICANÆ

BREVIS EXERCITATIO

F. GUILLELMI BONJOUR TOLOSANI

Ordinis Eremitarum S. Augustini.

ARGUMENTUM

I. *Institutum operis*. II. *Confessio Fidei circa sacratissimum Eucharistiæ sacramentum*. III. *Summa ejus antiquitas intellecta ex antiquissimo Ægyptiorum schismate*. IV. *Formula eorum schismaticæ communionis*. V. *Testimonium de primatu Ecclesiæ Romanæ*. VI. *Dypticha, in quibus Severus ceu Sanctus habetur*. VII. *Annus & dies ejus ingressus in Ægyptum*. VIII. *Fragmentum Synodicæ dans generalem notitiam Patriarchatus Alexandrini, ex alio fragmento illustratum*. IX. *Vetus Alexandriæ nomen* Racoti. X. Phostatum Babylonis. XI. *Priscum Ægypti nomen* Chemi. XII. *Æthiopia sub Patriarcha Alexandrino*. XIII. *Item Nobadia, seu Nubia, divisa in tres provincias*. XIV. *Fragmentum describens Apostolatum S. Marci Evangelistæ*. XV. *Excerpta in quibus notatur annus, quo quisque Evangelista suum Evangelium scripsit*. XVI. *Epocha annorum Assumptionis sanctæ, seu Ascensionis Domini inde illustrata*. XVII. *Illustratus &* Cæsar Tarsos *Neronem desi-*

gnans in his excerptis . XVIII. *Insignis Euthalii locus pro vera epocha annorum à Christi adventu*. XIX. *Libri sacri Ægyptio-Arabici Bibliothecæ Vaticanæ*. XX. *Priscum Heliopoleos nomen* On *in iis observatum*. XXI. *Item Heroopoleos nomen* Pethom. XXII. *Eò spectat Herodoti* Patumus. XXIII. *Ægyptiaca libri Danielis translatio singularis quantum ad initium, quod Historiæ Susannæ facit*. XXIV. *Novum in ea additamentum, & nonnulla inde excerpta*. XXV. *Subiicienda prælo Grammatica Ægyptiaca*. XXVI. *Paulini locus insignis de Josepho adumbrato in Serapide*. XXVII. *Nonnulla adducuntur contra Vitringam, ex his quæ summam antiquitatem articuli* pi *addicent linguæ Ægyptiacæ*.

I. MNEM pro viribus diligentiam curamque adhibens, ut inducta in desuetudinem lingua Ægyptiaca suis utilitatibus restituatur: brevem in Vaticana illius monumenta exercitationem aggressus sum. Provinciam hanc sibi depoposcerat celeberrimus scriptor è societate Jesu Athanasius Kircherus. Nec literarium orbem latent, quæ tantus hujus linguæ encomiastes in lucem edidit. Missa hæc facio; ne etiam acta agerem. Graviùs enim urgent ad inculti idiomatis utilitatem auribus omnium inculcandam, pauca quidem, sed selectiora, quæ, favente EMINENTISSIMO CARDINALI CASANATA, excerpsi è Vaticanis codicibus Copticis.

II. Ut ab egregio fideī orthodoxæ monumento ordiar, agmen ducet insignis confessio fidei, quę partim Gręcè, partim Copticè, sive Ægyptiacè, extat cū interpretatione Arabicâ in unâ ex liturgiis Copto-Arabicis Bibliothecæ Vaticanæ. Liturgia hæc inscribitur:

ϯⲁⲛⲁ-

Ϯⲁⲛⲁⲫⲟⲣⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ Ⲃⲁⲥⲓⲗⲓⲟⲥ ⲫⲓⲱⲧ

Anaphora sancti patris Basilii. Codices in quibus legitur sunt inter Copticos numero XII. & XIX. Tempus quo prior descriptus est notatur in fine, nempe شهر امشير سنة الف واربعة للشهدا *Mensis Amscir*, seu Mechir, *anni millesimi & quarti Martyrum*: hoc est, mensis Februarius anni à Christo nato secundùm æram vulgarem millesimi ducentesimi octogesimi octavi. Toto ferè sæculo tempus illud antevertit suscitatam à Vviclefo Berengarianam hæresim, multis post annis redivivam in Calvinianâ, contra veritatem corporis & sanguinis Christi Domini in sacratissimo Eucharistiæ sacramento, pro quâ potissimùm militat præfata *Confessio* in hunc modum.

ϮⲞⲘⲞⲖⲞⲄⲒⲀ

CONFESSIO

Latinè.	Græco-Ægyptiacè.	Arabicè.
Corpus sanctū & sanguis pretiosus I. C. filii Dei nostri. Amen.	Ⲥⲱⲙⲁ ⲁ̀ⲅⲓⲟⲛ ⳿ ⲕⲉ ⲉⲙⲁ ⲧⲓⲙⲓⲟⲛ ⲓ̄ⲥ̄ ⲡ̄ⲭ̄ⲥ̄ ⳿ ★ⲧⲟⲛ ⲓⲟⲛ ⲧⲟⲩ ⲑ̄ⲩ̄ ⲏⲙⲱⲛ ⳿ ⲁⲙⲏⲛ ⳿	جسد مقدس ودم زكى ليسوع المسيح ابن الاهنا امين ۞
Sanctum, pretiosum corpus, & sanguis verus I. C. filii Dei nostri. Amen.	Ⲁⲅⲓⲟⲛ ⲧⲓⲙⲓⲟⲛ ⲥⲱⲙⲁ ⳿ ⲕⲉ ⲉⲙⲁ ⲁ̀ⲗⲏⲑⲓⲛⲟⲛ ⲓ̄ⲥ̄ ⲡ̄ⲭ̄ⲥ̄ ⳿ ★ⲧⲟⲛ ⲓⲟⲛ ⲧⲟⲩ ⲑ̄ⲩ̄ ⲏⲙⲱⲛ ⳿ ⲁⲙⲏⲛ ⳿	طاهروزكى جسد ودم حقيقى ليسوع المسيح ابن الاهنا امين ۞
Corpus & sanguis Emmanuel	Ⲡⲓⲥⲱⲙⲁ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲥⲛⲟϥ ⲛ̀ⲧⲉ//	جسد ودم عمنويل الهنا

★ ⲧⲟⲛ ⲓⲟⲛ lege ⲧⲟⲩ ⲓⲟⲩ seu ⲧ̄ⲩ̄ ⲩ̄ⲩ̄. ★ ⲧⲟⲩ ⲓⲟⲩ

nuel Dei no-	ⲧⲉⲙⲙⲁⲛⲟⲩⲏⲗ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ	الهنا هذا هو
stri hoc est in	ⲫⲁⲓ ⲡⲉ ϧⲉⲛ-ⲟⲩⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⳾	بالحقيقة امين ۞
veritate. A-	ⲁ̀ⲙⲏⲛ ⳾	
men.		
Credo, Cre-	ϯⲛⲁϩϯ ⳾ ϯⲛⲁϩϯ ⳾	اومن اومن اومن
do, Credo,	ϯⲛⲁϩϯ ⳾ ⲟⲩⲟϩ ϯⲉⲣⲟ̀//	اعترف الى النفس
& confiteor	ⲙⲟⲗⲟⲅⲓⲛ ϣⲁ ⲡⲓⲛⲓϥⲓ	الاخير ان هذا هو
usque ad ha-	ⲛ̀ϩⲁⲉ̀ ⳾ ϫⲉ ⲑⲁⲓ ⲧⲉ ϯⲥⲁⲣⲝ	الجسد المحيى الذى
litum extre-	ⲛ̀ⲣⲉϥⲧⲁⲛϧⲟ ⳾ ⲉⲧ ⲁ-ⲡⲉⲕ//	ابنك الوحيد ربنا
mum, quòd	ⲙⲟⲛⲟⲅⲉⲛⲏⲥ ⲛ̀ϣⲏⲣⲓ ⲡⲉⲛ//	والاهنا ومخلصنا
hæc est caro	ⲟ̅ⲥ̅ ⳾ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉⲛⲛⲟⲩϯ ⳾	يسوع المسيح اخذه
vivifica, quam	ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲏⲣ ⲓ̅ⲏ̅ⲥ̅	من سيدتنا كلنا
unigenitus tu-	ⲡ̅ⲭ̅ⲥ̅ ⳾ -ϭⲓⲧⲥ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ	والدة الاله الطاهرة
us filius Do-	ⲧⲉⲛⲟ̅ⲥ̅ ⲧⲏⲣⲉⲛ ⳾ * ϯⲑⲉⲟ̀//	القديسة مريم ۞
minus noster	ⲇⲟⲕⲟⲥ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ϯⲁ̀ⲅⲓⲁ̀	
& Deus no-	ⲙⲁⲣⲓⲁ̀ ⳾	
ster, & Sal-		
vatornoster I.		
C. assumpsit		
ex Dominâ		
omnium no-		
strum, sanctâ		
Deigenitrice,		
divâ Mariâ.		
Fecit eam u-	Ⲁϥⲁⲓⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲓ ⲛⲉⲙ ⲧⲉϥ//	وجعله واحدا مع
num cum di-	ⲙⲉⲑⲛⲟⲩϯ ⳾ ϧⲉⲛ-ⲟⲩⲙⲉⲧⲁ//	لاهوته بغير اختلاط
vinitate suâ	ⲧⲙⲟⲩϫⲧ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲙⲉ//	ولا امتزاج ولا
sine commix-	ⲧⲁⲧⲑⲱⲗϩ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲙⲉ//	تغيير ۞
tione, & sine	ⲧⲁⲧϣⲓⲃϯ ⳾	
confusione, &		
sine mutatio-		
ne.		
Confessus con-	Ⲉⲁϥⲉⲣⲟ̀ⲙⲟⲗⲟⲅⲓⲛ ⲛ̀ϯⲟ̀//	واعترف الاعتراف
fessionem bo-	ⲙⲟⲗⲟⲅⲓⲁ̀ ⲉⲑⲛⲁⲛⲉⲥ ⲛⲁϩ//	الحسن
nam coram	ⲣⲉⲛ ⲡⲟⲛⲧⲓⲟⲥ ⲡⲓⲗⲁⲧⲟⲥ ⳾	امام بيلاطس
Pontio Pilato,		
tra-	ⲁϥ//	البنطى

* 2. ϯⲑⲉⲟ̀ⲧⲟⲕⲟⲥ Ita Codex XIX.

tradidit eam pro nobis super lignum sanctum crucis, propriâ voluntate suâ, pro nobis omnibus.

Credo quòd ejus divinitas non dimisit ejus humanitatem uno momento & ictu oculi.

Datur pro nobis in salutem, & remissioně peccatorum nostrorũ, & vitam æternã his qui accipient ex eâ. Hæc est in veritate. Amen.

ⲁϥⲧⲏⲓⲥ ⲉ̀ϩⲣⲏⲓ ⲉϫⲱⲛ ϩⲓ//
ϫⲉⲛ ⲡⲓϣⲉ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲡⲓⲥⲧⲁⲩⲣⲟⲥ ⳾ ϧⲉⲛ-ⲡⲉϥⲟⲩ//
ⲱϣ ⲙ̀ⲙⲓⲛ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲉ̀ϩⲣⲏⲓ
ⲉ̀ϫⲱⲛ ⲧⲏⲣⲉⲛ ⳾
ϯⲛⲁϩϯ ϫⲉ ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉϥⲙⲉⲑ//
ⲛⲟⲩϯ - ⲫⲱⲣϫ ⲉ̀ⲧⲉϥⲙⲉ//
ⲑⲣⲱⲙⲓ ⳾ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲟⲩⲥⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲩ//
ⲱⲧ ⳾ ⲟⲩⲇⲉ ⲩⲣⲓⲕⲓ ⲙ̀ⲃⲁⲗ ⳾
Ⲉⲩϯⲙ̀ⲙⲟⲥ ⲉ̀ϫⲱⲛ ⳾ ⲟⲩ//
ⲥⲱϯ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲭⲱⲉ̀ⲃⲟⲗ
ⲛ̀ⲧⲉⲛⲛⲟⲃⲓ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲟⲩⲱⲛϧ
ⲛ̀ⲉⲛⲉϩ ⲛ̀ⲛⲏⲉⲑⲛⲁϭⲓ ⲉ̀ⲃⲟⲗ
ⲛ̀ϧⲏⲧϥ ⳾ ⲑⲁⲓ ⲧⲉϧⲉⲛ ⲟⲩ//
ⲙⲉⲑⲙⲏⲓ ⳾ ⲁ̀ⲙⲏⲛ ⳾

لبنطى واسلمه
عنا على خشبة
الصليب المقدس
بارادة ذاته من
جميعنا ۞
اومن ان لاهوته
تفارق ناسوته ساعة
ولا طرفة عين ۞
يعطى عنا
خلاصًا وغفرانا
لخطايانا
وحياة ابدية
لمن ينال منه هذا
هو بالحقيقة
امين ۞

III. Adeo præclaram confessionem fidei ponderibus meis nunc examinabo. Dilucidam expositionem ea habet realis præsentiæ corporis & sanguinis Domini in adorãdo Eucharistiæ sacramento: nec semel tantùm, sed iterùm, & tertiò; ut in hujus veritatis declaratione omnes nervos fideles contendant. Eò autem majoris est ponderis ad levandam novitatis suspicionem, quâ Ecclesiam Romanam perstringunt Heterodoxi, quòd ejusmodi confessio sit Ægyptiorum qui incœpto jam ante mille ducentos & quadraginta annos tetro schismate deficiunt ab Ecclesiâ Romanâ. Hi enim, reprobato concilio Calchedonensi, tum ob depulsum patriarchatu Alexandrino impium Dioscorum, tum ob sparsos rumores quòd patres hujus concilii damnantes Eutychianam hæresim incidissent in Nestorianam, Henoticon admiserunt seu decretum unitivum

★ ⲛ̀ϧⲏⲧϥ lege ⲛ̀ϧⲏⲧⲥ ex Codice XIX.

tivum Zenonis imperatoris, anathemate quidem feriens *præcipuè Neſtorium*, *& Eutychen*, contra quos etiam præfata Ægyptiorum confeſſio militat, impiè tamen Calchedononſem Synodum miſſam faciens. De hoc Henotico agit potiſſimum EMINENTISSIMUS CARDINALIS NORISIUS in hiſtoricâ Diſſertatione De uno ex Trinitate paſſo, Cap. II. ubi & ex Leontii teſtimonio Act. V. de Sectis, docet *omnes patriarchas Alexandrinos Henoticum recepiſſe*.

IV. Unus horum patriarcharum, Timotheus nomine, Eccleſiam Alexandrinam regebat ſub Anaſtaſio, *ſub quo & Severus Epiſcopus Antiochenus cum Alexandrino Timotheo conſentiens* inducitur ab Leontio jam laudato. Id obſervandum erat, quia Ægyptiorum ϯⲙⲉⲧⲣⲉⲙϩⲉ hoc eſt *communio* ſeu *conſociatio*, quæ præviè ad Anaphoram ſancti patris Baſilii legitur in codicibus, unde præfatam confeſſionem deſumpſi, memoratis, ut in Henotico, tribus primis conciliis Oecumenicis, Nicæno CCCXVIII. patrum, Conſtantinopolitano centum quinquaginta, & Epheſino ducentorum, Synodum Calchedonenſem omittit, & hoſtem ejus Severum patriarcham, patribus accenſet, quos primùm nominat. Textum Ægyptiacum unà cum interpretatione latinâ ſubjicio..

Ⲛⲉⲕⲉ̀ⲃⲓⲁ̀ⲓⲕ ⲛ̀ⲡⲣⲉϥϣⲉⲙϣⲓ-ⲛ̀ⲧⲉ//
ⲡⲁⲓⲉ̀ϩⲟⲟⲩ ⲫⲁⲓ ⳾ ⲡⲓⲡⲣⲉⲥⲃⲩ//
ⲧⲉⲣⲟⲥ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲇⲓⲁ̀ⲕⲱⲛ ⳾ ⲛⲉⲙ
ⲡⲓⲕⲗⲏⲣⲟⲥ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲗⲁⲟⲥ
ⲧⲏⲣϥ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲧⲁⲙⲉⲧϫⲱⲃ ⳾

Servi tui miniſtri hujus diei, presbyter, & Diaconus, & clerus, & populus univerſus, & infirmitas mea.

Ⲉⲩⲉ̀ϣⲱⲡⲓ ⲉⲩⲟⲓⲛ̀ⲣⲉⲙϩⲉ ⲉ̀ⲃⲟⲗ
Ϧⲉⲛ ⲣⲱⲥ ⲛ̀ϯⲡⲁⲛⲁⲅⲓⲁ ⲑⲣⲓⲁⲥ ⳾
ⲫⲓⲱⲧ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲡϣⲏⲣⲓ ⳾ ⲛⲉⲙ
ⲡⲓⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ ⲉ̀ⲑⲟⲩⲁⲃ ⳾

Erunt communicantes ex ore ſanctiſſimæ Trinitatis, patris & Filii & Spiritûs ſancti.

Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱⲥ ⲛ̀ⲟⲩⲓ̀ⲙ//
ⲙⲁⲩⲁⲧⲥ ⲉ̅ⲑ̅ ⲛ̀ϯⲕⲁⲑⲟⲗⲓⲕⲏ ⲛ̀ⲁ//
ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲓⲕⲏ ⲛ̀ⲉⲕⲕⲗⲏⲥⲓⲁ̀ ⳾

Et ex ore unius Sanctæ, Catholicæ, Apoſtolicæ Eccleſiæ.

Ⲛⲉⲙ *Et*

Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱⲟⲩ ⲛ̀ⲛⲓⲓ̅ⲃ̅ ⲛ̀ⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⳾	*Et ex ore duodecim Apostolorum.*
Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲙ̀ⲡⲓⲑⲉⲱ̀ⲣⲓⲙⲟⲥ ⲙⲁⲣⲕⲟⲥ ⳾ ⲡⲓⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⳾ ⲛ̀ⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲥⲧⲏⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⳾	*Et ex ore theologi Marci Apostoli, Evangelistæ, & Martyris.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲡⲁⲧⲣⲓⲁⲣⲭⲏⲥ ⲉ̀ⲑⲟⲩⲁⲃ ⲥⲉⲩⲏⲣⲟⲥ ⳾	*Et patriarcha sancti Severi.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲕⲩⲣⲓⲗⲗⲟⲥ ⳾	*Et Sancti Cyrilli.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲅⲣⲏⲅⲟⲣⲓⲟⲥ ⳾	*Et Sancti Gregorii.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲃⲁⲥⲓⲗⲓⲟⲥ ⳾	*Et Sancti Basilii.*
Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱⲟⲩ ⲙ̀ⲡⲓ * ⲧ̅ⲓ̅ⲏ̅ ⲉ̀ⲧⲁⲩⲑⲱⲟⲩϯ ϧⲉⲛⲛⲓⲕⲉⲁ ⳾	*Et ex ore CCCXVIII. qui convenerunt Nicææ.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓ * ⲣ̅ⲛ̅ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲱⲥⲧⲁⲛⲧⲓⲛⲟⲩⲡⲟⲗⲓⲥ ⳾	*Et CL. Constantinopoleos.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓ * ⲥ̅ ⲛ̀ⲧⲉⲉ̀ⲫⲉⲥⲟⲥ ⳾	*Et CC. Ephesi.*
Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲙ̀ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲉⲧⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ ⲛ̀ⲁⲣⲭⲏⲉ̀ⲡⲓⲥ̅ⲕⲟⲡⲟⲥ ⲁⲃⲃⲁ ⲛⲓⲙ ⳾	*Et ex ore patris nostri reverendi Archiepiscopi Abba N.*

Ⲛⲉⲙ *Item-*

* ⲧ̅ⲓ̅ⲏ̅ CCCXVIII. voces Ægyptiacæ, quibus hi numeri in margine codicis aperiuntur, ſunt ϣⲟⲙⲧ *tria*, ϣⲉ *centum*, ⲙⲏⲧ *decem*, ϣⲙⲟⲩⲛ *octo*.

* ⲣ̅ⲛ̅ CL. In margine ϣⲉ ⲧⲁⲓⲟⲩ *centum quinquaginta*. * ⲥ̅ CC. In margine ⲥⲛⲁⲩ ⲛ̀ϣⲉ *ducenta*.

Ⲛⲉⲙ ⲡⲉϥⲕⲉϣⲫⲏⲣ ⲛ̀ⲗⲉⲓⲧⲟⲩⲣⲅⲟⲥ ⲛ̀ⲉ̀ⲡⲓⲥⲕⲟⲡⲟⲥ ⲁⲃⲃⲁ ⲛⲓⲙ ⁘

Itemque socii ejus ministri publici Episcopi Abba N.

Ⲛⲉⲙ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲣⲱϥ ⲛ̀ⲧⲁⲙⲉⲧⲉ̀ⲗⲁ̀ⲭⲓⲥⲧⲟⲥ ⁘

Et ex ore exignitatis meæ.

Ϫⲉ ϥⲥⲙⲁⲣⲱⲟⲩⲧ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥⲙⲉϩ ⲛ̀ⲱⲟⲩ ⲛ̀ϫⲉⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⁘ Ⲫⲓⲱⲧ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲡϣⲏⲣⲓ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲡ͞ⲛ͞ⲁ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⁘

Quia benedictum est, & plenũ glorià nomen sanctum tuum, pater, & filius, & spiritus Sanctus.

V. Extat etiam Severi nomen in dyptichis, quæ in laudatam anaphoram S. Basilii inserta habet Ecclesia Ægyptiaca. Quod autem magis mirêre, in his nihilominus memorantur ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ⲉⲑ̅ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲉⲟⲥ *patres nostri sancti Romani*. Ab ultimâ scilicet antiquitate hoc primatûs Romani testimonium vel inviti retinuerunt in suo schismate, venerantes & tamquam suum patrem divum Petrum. Unde in Evangeliorum codice, quem inter Copticos quartum numero asservat Bibliotheca Vaticana, dum speciali præfatione agunt de Evangelio secundum Marcum expressè aiunt, quòd ⲁϥϩⲓⲱⲓϣ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲉⲧⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ ⲡⲉⲧⲣⲟⲥ ϧⲉⲛ ϯⲡⲟⲗⲓⲥ ⲣⲱⲙⲏ ⁘ ⲓⲧⲁ ⲁϥⲥϧⲁⲓ̀ ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉⲙⲁⲣⲕⲟⲥ ⁘ *pervulgavit illud pater noster venerandus Petrus in civitate Romæ. Deinde scripsit illud Marcus.* Sed ut redeamus ad memorata eorum Dypticha, ea nunc exscribam.

VI. Ⲁⲣⲓⲕⲁⲧⲁⲝⲓⲟⲓⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲉⲣⲫ̀ⲙⲉⲩⲓ̀ Ⲡ͞ⲟ͞ⲥ ⲛ̀ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉ̀ⲧⲁⲩⲣⲁⲛⲁⲕ ⲓⲥϫⲉⲛ ⲡⲉⲛⲉϩ ⁘

Dignare recordari Domine Sanctorum omnium, qui placuerunt tibi à sæculo.

Ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⁘

ⲛⲓⲡⲁⲧⲣⲓⲁⲣⲭⲏⲥ ⁘

Sanctorum patrum nostrorum Patriarcharũ.

ⲛⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⁘

Prophetarum,

ⲛⲓⲁ- *Apo-*

ⲛⲓⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⁘	*Apostolorum*,
ⲛⲓⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⁘	*Martyrum*,
ⲛⲓⲟ̀ⲙⲟⲗⲟⲅⲓⲧⲏⲥ ⁘	*Confessorum*,
ⲛⲓⲣⲉϥϩⲓⲱⲓϣ ⁘	*Prædicatorum*,
ⲛⲓⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲥⲧⲏⲥ ⁘	*Evangelistarum*,
ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲡⲛⲁ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲛ̀ⲑⲙⲏⲓ ⲉ̀ⲧ ⲁⲩϫⲱⲕ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲫⲛⲁϩϯ ⁘	*Et omnium spirituum justorum, qui consummati sunt in fide.*
Ⲛ̀ϩⲟⲩⲟ̀ ⲇⲉ ⲑⲏⲉⲑⲙⲉϩ ⲛ̀ⲱ̀ⲟⲩ ⲉⲧⲟⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲏⲟⲩ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⁘ ϯⲑⲉⲟ̀ⲧⲟⲕⲟⲥ ϯⲁ̀ⲅⲓⲁ̀ ⲙⲁⲣⲓⲁ̀ ⁘	*Maximè verò plenæ gloriâ; semper Virginis, Deigenitricis sanctæ Mariæ.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲓⲱⲁⲛⲛⲏⲥ ⲡⲓⲡⲣⲟⲇⲣⲟⲙⲟⲥ ⲙ̀ⲃⲁⲡⲧⲓⲥⲧⲏⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⁘	*Et sancti Joannis præcursoris, Baptistæ, & martyris.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲥⲧⲉⲫⲁⲛⲟⲥ ⲡⲓⲡⲣⲟⲇⲓⲁ̀ⲕⲱⲛⲟⲥ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲡⲣⲱⲧⲟⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⁘	*Et sancti Stephani protodiaconi, & protomartyris.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲑⲉⲱ̀ⲣⲓⲙⲟⲥ ⲛ̀ⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲥⲧⲏⲥ ⲙⲁⲣⲕⲟⲥ ⲡⲓⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⲙ̀ⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⁘	*Et theologi Evangelistæ Marci, Apostoli & martyris.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲡⲁⲧⲣⲓⲁ̀ⲣⲭⲏⲥ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ ⲥⲉⲩⲏⲣⲟⲥ ⁘	*Et patriarchæ sancti Severi.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲕⲩⲣⲓⲗⲗⲟⲥ ⁘	*& sancti Cyrilli.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲃⲁⲥⲓⲗⲓⲟⲥ ⁘	*& sancti Basilii.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲁ̀ⲅⲓⲟⲥ ⲅⲣⲏⲅⲟⲣⲓⲟⲥ ⁘	*& sancti Gregorii.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲛ̀ⲇⲓⲕⲉⲟⲥ ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲁⲃⲃⲁ ⲁⲛⲧⲱⲛⲓ ⁘	*Et patris nostri justi, magni abbatis Antonii.*

ⲛⲉⲙ &

ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲅ̅ ⲁⲃⲃⲁ ⲙⲁⲕⲁⲣⲓ :	*& trium Abbatum Macariorum.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲓⲱⲁⲛⲛⲏⲥ :	*& patris nostri Abbatis Joannis.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲡⲓϣⲟⲓ :	*Et patris nostri Abbatis Pisoi.*
ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ⲉ̅ⲑ̅ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲉⲟⲥ :	*Et patrum nostrorum SS. Romanorum.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲙ̅ⲑ̅ ⲙ̀ⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ :	*Et XLIX. Martyrum.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲓϫⲱⲣⲓ ⲉ̅ⲑ̅ ⲁⲃⲃⲁ ⲙⲱⲩⲥⲏ :	*Et strenui sancti Abbatis Moysis.*
ⲛⲉⲙ ⲓⲱⲁⲛ ⲡⲓⲕⲁⲙⲉ :	*Et Joannis Nigri.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ :	*Et patris nostri Abbatis Danielis.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲡⲁϩⲱⲙ ⲫⲁⲧⲓⲕⲓⲛⲱⲛⲓⲁ̀ :	*Et patris nostri Abbatis Pachomii è Dicinonià.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ϣⲉⲛⲟⲩϯ ⲡⲁⲣⲭⲓⲙⲁⲛⲇⲣⲓⲧⲏⲥ :	*Et patris nostri Abbatis Senutii Archimandritæ.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲃⲓⲥⲁ ⲡⲉϥⲙⲁⲑⲏⲧⲏⲥ :	*Et patris nostri Abbatis Bisa, ejus discipuli.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲛ̀ϯⲕⲉⲟⲥ ⲡⲓⲛⲓϣϯ ⲁⲃⲃⲁ ⲡⲁⲣⲥⲱⲙⲁ ⲡⲓⲃⲉϣ :	*Et patris nostri justi, magni Abbatis Parsomæ Nudi.*
ⲛⲉⲙ ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲁⲃⲃⲁ ⲧⲉϫⲓ :	*Et patris nostri Abbatis Tegii.*
Ⲛⲉⲙ ⲡⲭⲱⲣⲟⲥ ⲧⲏⲣϥ ⲛ̀ⲧⲉ ⲛⲏⲉⲑⲟⲩⲁⲃ : ⲛⲁⲓⲉ̀ⲧⲉ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϩⲓⲧⲉⲛ ⲛⲟⲩϯϩⲟ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲧⲱⲃϩ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲛ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲉⲩⲥⲟⲡ :	*Et universi chori Sanctorum: quorum precibus & votis miserere omnium nostrûm simul.*
Ⲟⲩⲟϩ ⲙⲁⲧⲟⲩϫⲟⲛ ⲉⲑⲃⲉ ⲡⲉⲕⲣⲁⲛ ⲉⲑⲟⲩⲁⲃ : ⲉⲧ ⲁⲩⲙⲟⲩϯ ⲉ̀ⲙⲟϥ ⲉ̀ϩⲣⲏⲓ ⲉ̀ϫⲱⲛ :	*Et libera nos propter nomen tuum sanctum, quod invocatum est super nos.*

VII. Annum quo Severus abdicatus in pœnam scelerum patriarchatu Antiocheno in Ægyptum se recepit, perfugium apud Synodi Calchedonensis obtrectatores quærens, consonanter ad Evagrium, & Nicephorum notat Joannes Malala Antiochenus lib. Chronogr. XVII. nempè annum primum Justini imperatoris, seu annum Aeræ Christianæ quingentesimum decimum octavum. Hæc callidissimi perfugæ transmigratio, ceu facta in [redacted] obsequium fidei, magnum ei nomen conciliavit apud Ægyptios: adeo ut دخول
سويرس مصر *Ingressus Severi in Ægyptum*, velut Sacer, locum obtineat in eorum fastis die 2. *Babe*, seu *Paophi*, quæ in XXIX. Septembris competit, ut patet ex Ægyptiorum Calendario quod Seldenus edidit in fine lib. III. de Synedriis veterum Ebreorum.

ⲑⲉⲟ̀ⲫⲟⲣⲟⲥ *Deifer* est superbus ille titulus, quo eum donarunt. Unde in formula literarum Synodalium, quas creato Patriarchâ Alexandrino, scribunt illius electores, memoratur inter alia

ⲡⲉⲛⲓⲱⲧ ⲛ̀ⲑⲉⲟ̀ⲫⲟⲣⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲉⲧⲧⲁⲓⲏⲟⲩⲧ ϧⲉⲛ ϩⲱⲃ ⲛⲓⲃⲉⲛ ⲥⲉⲩⲏⲣⲟⲥ ⲡⲓⲡⲁⲧⲣⲓⲁⲣⲭⲏⲥ ∴ //

Pater noster Deifer, & venerandus in omni re Severus Patriarcha. Harum literarum formula extat in Pontificali Ægyptiorum Copto-arabico Bibliothecæ Vaticanæ, pluraque notatu dignissima continet, ipsam præsertim notitiam patriarchatûs Alexandrini, quam exinde mox subjicio.

ⲀⲚⲞⲚ ϧⲁ ⲛⲓⲉ̀ⲡⲓⲥⲕⲟⲡⲟⲥ ⲉ̀ⲧⲁⲩⲑⲱⲟⲩϯ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲛⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲫϯ ⲉⲛⲥϩⲁⲓ ϣⲁ ⲛⲓⲑⲉⲟ̀ⲫⲓⲗⲟⲧⲁⲧⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲣⲉⲥⲃⲩⲧⲉⲣⲟⲥ ∴ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲇⲓⲁ̀ⲕⲱⲛ ∴ ⲛⲓϩⲩⲡⲟⲇⲓⲁⲕⲱⲛ ∴ ⲛⲓⲁ̀ⲛⲁⲅⲛⲟⲥⲧⲏⲥ ∴ ⲛⲓⲯⲁⲗⲧⲏⲥ ∴ ⲛⲉⲛⲓⲟϯ ⲙ̀ⲙⲟⲛⲁⲭⲟⲥ ∴ ⲛⲓⲁⲣⲭⲱⲛ ∴ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲥⲏⲟⲩ ⲛⲓⲃⲉⲛ ∴ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲡⲓⲥⲧⲟⲥ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲟⲣⲑⲟⲇⲟⲝⲟⲥ ⲛ̀ⲗⲁⲟⲥ ∴

VIII. *Nos Episcopi congregati in misericordiâ Dei scribimus ad Deo amantissimos presbyteros, & diaconos, subdiaconos, lectores, cantores, patres nostros monachos, principes, & semper virgines, & fideles omnes, populum orthodoxum.*

ⲛⲏⲉⲧϣⲟⲡ ϧⲉⲛ ϯⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲡⲟⲗⲓⲥ ⲣⲁⲕⲟϯ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀ⲙⲁⲓⲭ̅ⲣ̅ⲥ̅ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲫⲱⲥⲧⲁⲧⲱⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲃⲁⲃⲩⲗⲱⲛ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲧⲭⲱⲣⲁ ⲧⲏⲣⲥ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲉⲙⲭⲏⲙⲓ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲥⲑⲱϣ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⁘ ⲉ̀ⲧⲓ ⲇⲉ ⲛⲉⲙ ϯⲛⲱⲃⲁⲇⲓⲁ̀ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲧⲁⲗⲙⲟⲇⲓⲁ̀ ⁘ ⲛⲉⲙ ϯⲙⲁⲕⲟⲩⲣⲓⲁ̀ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲧⲭⲱⲣⲁ ⲧⲏⲣⲥ ⲛ̀ⲛⲓⲉ̀ⲑⲁⲩϣ ⁘ ⲛⲓⲉ̀ⲝⲟⲙⲏⲇⲏⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲟⲩⲑⲱϣ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⁘

Habitantes in magnâ, & christodilectâ civitate Racoti, & Phostato Babylonis, & omni regione Ægyptiorum, & omnibus finibus ejus. Adhuc autem & Nobadiâ, & Almodiâ, & Macuriâ, & omni regione Æthyopum, Exomedum, ac omnium finium eorum.

ⲙⲉⲛⲣⲁϯ ⲛⲓⲥⲛⲏⲟⲩ ⲙ̀ⲡ̅ⲛ̅ⲁ̅ⲧⲓⲕⲟⲛ ⲉ̀ⲧ ⲉⲛϭⲓϣϣⲱⲟⲩⲙ̀ⲙⲱⲟⲩ ϧⲉⲛ ⲡ̅ⲟ̅ⲥ̅ ⁘ ⲭⲁⲓⲣⲉⲧⲉ ⁘

Dilecti fratres Spirituales, quos desideramus in Domino gaudete.

Eódem spectat, & earumdem literarum conclusio his concepta verbis:

ⲧⲁⲓ ⲉ̀ⲡⲓⲥⲧⲟⲗⲏ ⲛ̀ⲥⲩⲥⲧⲁⲧⲓⲕⲏ· ⲛ̀ⲧⲉⲁⲃⲃⲁ ⲛ̅ⲓ̅ⲙ̅ ⁘ ⲡⲓⲱ̀ⲥⲓⲟ̀ⲧⲁⲧⲟⲥ ⲛ̀ⲁⲣⲭⲏⲉ̀ⲡⲓⲥⲕⲟⲡⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉϯⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲃⲁⲕⲓ ⲣⲁⲕⲟϯ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲡⲓⲫⲱⲥⲧⲁⲧⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲃⲁⲃⲩⲗⲱⲛ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲙⲉϣⲱϯ ⲛ̀ⲧⲉⲭⲏⲙⲓ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲫⲙⲁⲣⲏⲥ ⁘ ⲛⲉⲙ ϯⲡⲉⲛⲧⲁⲡⲟⲗⲓⲥ ⲛ̀ⲧⲉ ϯⲫⲣⲩⲕⲏ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲧⲭⲱⲣⲁ ⲛ̀ⲛⲓⲉ̀ⲑⲁⲩϣ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲉ̀ⲝⲟⲙⲏⲧⲏⲥ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲛⲟⲃⲁⲧⲏⲥ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲙⲁⲕⲟⲩⲣⲉⲩⲥ ⁘

Hæc est epistola investituræ Abba N. Sanctissimi Archiepiscopi magnæ civitatis Racoti, & Phostati Babylonis, & nomorum Chemi, & Mareotidis, & Pentapolis Africæ, & regionis Æthiopum, & Exometum, & Nobatum, & Macureorum.

IX. Ra-

IX. Racoti est Alexandria, metropolis patriarchatûs. Τὴν προσαγορευομένην Ῥακῶτιν, ἣ νῦν μὲν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως ἐστὶ μέρος τὸ ὑπερκείμενον τῶν νεωρίων. *Vocatam Racotim, quæ nunc quidem Alexandriæ pars est navalibus imminens*, memorat Strabo lib. XVII. *loco cui nomen Rhacotis*, Alexandrinum Sarapidis templum addicit Tacitus libro Historiarum quarto. Et Pausanias lib. V. qui Eliacorum est prior, hæc habet de Alexandriâ: Ἀλεξανδρείας δὲ τῆς ἐπὶ τῷ Κανωβικῷ τοῦ Νείλου στόματι, Ἀλέξανδρος μὲν οἰκιστὴς ἐγένετο ὁ Φιλίππου· λέγεται δὲ καὶ πρότερον ἔτι πόλισμα Αἰγυπτίων ἐνταῦθα οὐ μέγα εἶναι Ῥακῶτιν. *Alexandriæ autem in Canobico Nili ostio conditor quidem fuit Alexander Philippi. Dicitur tamen & ante haud magnum ibi fuisse Ægyptiorum oppidum Racotim*. Tandem Stephanus Byzantius in Ῥακῶτις ait: οὕτως ἡ Ἀλεξάνδρεια πρότερον ἐκαλεῖτο. ὁ οἰκήτωρ, Ῥακωτίτης· *Sic Alexandria primùm vocabatur. Civis Racotites*, Hinc in Ægyptiorum codicibus. ⲣⲁⲕⲟϯ *Racoti* Arabicâ interpretatione est الاسكندرية *Alescandria*, hoc est, *Alexandria*.

X. Phostatum Babylonis est Babylon Ægyptiaca, quæ, teste Josepho lib. 2. contra Apionem, *condita est, Cambyse Ægyptum vastante*. per hanc & Heroopolim, cujus priscum nomen inferiùs aperio, *fluit amnis Trajanus* in Geographicis Ptolemæi tabulis. Nunc *Alcairo* dicitur, item & *Mesr*. Unde Geographus Nubiensis 3. p. clim. 3. *Urbs Fostat*, inquit, *est ipsamet Mesr*. Codex manuscriptus Arabs, quem penes me habeo, Memphim, antiquam Ægypti regiam ponit ad duodecimũ milliare à Fostato, his verbis:

وكانت مدينة منف كرسي مملكتهم على اثنيعشر ميلا من الفسطاط

Et erat Menph Sedes regni eorum, & ipsa ad duodecimum milliare à Phostato.

XI. Chemi Ægyptum designat, dictam in Sacris paginis, *terram Cham*, sicut & *terram Mesraïm*, à Mesraimo Chami filio. Hinc in Ægyptiacâ Sacrorum Bibliorum versione, in qua consumo multam operam, rex Ægypti dicitur ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ *Rex Chemi*, Gen. XL. 1. Omnis terra Ægypti, ⲡⲕⲁϩⲓ ⲧⲏⲣϥ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ *Omnis terra Chemi*, ibid. XLV. 26. Omnes Dii Ægyptio-

ptio-

ptiorum, ⲛⲓⲛⲟⲩϯ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲉⲙ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ *Dii omnes habitatorum Chemi*. Exod. XII. 12. Avis ex Ægypto, ⲟⲩϩⲁⲗⲏⲧ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲭⲏⲙⲓ *Avis ex Chemi*, Ose. XI. 11. Fluvius Ægypti, ⲟⲩⲓ̀ⲁⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲭⲏⲙⲓ *Flavius Chemi*. Amos IX. 5. Peccatum Ægypti. ⲫⲛⲟⲃⲓ ⲛ̀ⲭⲏⲙⲓ *Peccatum Chemi*. Zachar. XIV. 19. Innumera ejusmodi suppeditat laudata versio.

De Mareotide, & Pentapoli Africæ, seu Libyâ Pentapolitanâ, nihil dico, cum nota sint antiqua hæc provinciarum Patriarchatûs Alexandrini nomina.

XII. De Æthiopia nihil etiam subnotabo, nisi quòd canones Arabici Concilii Nicæni statuunt cap. 36. *Ut non possint Æthiopes creare nec eligere patriarcham, quin potius eorum prælatus sub potestate ejus sit, qui tenet Sedem Alexandriæ*, Quia, ut cap. 42. eorumdem canonum dicitur, *Patriarcha ipsorum est constitutus sub Alexandrini potestate*.

XIII. Quod Nobadiam spectat, Arabica interpretatio nos docet eam esse, *Nubam*, seu *Nubiam*. Hanc Patriarchatûs Alexandrini regionem describens Vanslebius ordinis S. Dominici, cap. X. Historiæ Ecclesiæ Alexandrinæ, quam Gallicè edidit, tres ei provincias adiudicat. Primam vocat *Maracu*, secundam *Albadiam*, tertiam *Niexamitim*. *Maracu* est per metathesim *Macura*, seu *Macuria*, cujus nostra excerpta meminerunt: *Albadia* est eorumdem excerptorum *Almodia*; Sicut in Sacris paginis ברודך *Berodach*, est מרודך *Merodach*: & apud Arabes بغداد *Bagdad*, & مغداد *Magdad*, بكه *Beccha*, & مكه *Meccha*, بربط *Berbat*, & مربط *Merbat*, eædem sunt urbes. Deniq; *Niexomitis* est regio quā *Exomedes*, seu *Exomites*, incolunt dicti ab Ægyptiis ⲛⲓⲉ̀ⲝⲟⲙⲏⲇⲏⲥ *Niexomidis*, & ⲛⲓⲉ̀ⲝⲟⲙⲏⲧⲏⲥ *Niexomitis*. Articulus ⲛⲓ *Ni* præfigi solet ad designandum numerum pluralem. Sic in versione Ægyptiacâ, *Chananæi*, exempli gratiâ, dicuntur ⲛⲓⲭⲁⲛⲁⲛⲉⲟⲥ *Nichananeos*, Romani ⲛⲓⲣⲱⲙⲉⲟⲥ *Niromeos*, Persæ ⲛⲓⲡⲉⲣⲥⲓⲥ *Nipersis*, &c.

Præ-

I. Præviè ad laudatam literarum formulam, Græcè describitur, sed secundum Ægyptiorum barbariem, ⲟⲩⲥⲧⲁⲧⲓⲕⲏ ⲁⲃⲃⲁ ⲁⲣⲭⲏⲉⲡⲓⲥⲕⲟⲡⲟⲩ ⲛⲟⲩⲙⲉⲩ ⲡⲟⲗ' ⲁⲗⲉⲝⲁⲛⲇⲣⲓⲁ. *Traditio possessionis*, vulgo investitura, *Abba Archiepiscopi Alexandriæ*. In eâ fit mentio ⲕⲁⲓ ⲛⲟⲩⲃⲁⲇⲓⲁⲥ ⲕⲁⲓ ⲙⲁⲕⲟⲩⲣⲓⲁⲥ ⲕⲁⲓ ⲁⲣⲟⲩⲁⲇⲓⲁⲥ *Et Nobadiæ, & Macoriæ, & Aroadiæ*. Tum ⲕⲁⲓ ⲁⲓⲑⲓⲟⲡⲓⲟⲥ ⲭⲱⲣⲁⲓⲥ ⳾ ⲁⲙⲁ ⲉⲝⲟⲙⲟⲇⲱⲛ ⳾ ⲕⲁⲓ ⲧⲟⲓⲥ ⲛⲟⲙⲟⲓⲥ ⲁⲩⲧⲟⲓⲥ ⳾ *Et Æthiopum regionibus, simul Exomodum, eorumque nomis* inscripta perhibetur. *Aroadias* quartus Albadiæ episcopatus ponitur à Vanslebio.

XIV. Præterea in hoc Evangeliorum codice, qui inter Copticos seu Copto-Arabicos Bibliothecæ Vaticanæ est quartus, præviè ad Evangelium S. Marci, protopatriarchæ Alexandrini hæc habentur, quæ etiam ad notitiam ejusdem patriarchatûs pertinent.

ⲡⲓⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲛⲓⲱⲧ
ⲉ̀ⲑⲟⲩⲁⲃ ⲛ̀ⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⲟⲩⲟϩ
ⲛ̀ⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲥⲧⲏⲥ ⲟⲩⲟϩ ⲙ̀//
ⲙⲁⲣⲧⲩⲣⲟⲥ ⲙⲁⲣⲕⲟⲥ ⳾ ⲟⲩⲁⲓ
ⲡⲉ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲓⲟ̅ ⲙ̀ⲙⲁⲑⲏⲧⲏⲥ ⲛ̀ⲁ//
ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ⳾ ⲁϥⲥϧⲁⲓ ⲙ̀ⲙⲟϥ
ϧⲉⲛ ⲣⲱⲙⲏ ϯⲛⲓϣϯ ⲙ̀ⲡⲟⲗⲓⲥ
ⲙ̀ⲙⲉⲧⲣⲱⲙⲉⲟⲥ ⳾ ⲟⲩⲟϩ ⲉϥϩⲓ//
ⲱⲓϣ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϧⲉⲛ ⲣⲁⲕⲟϯ ⲛⲉⲙ
ⲡⲉⲥⲑⲱϣ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲭⲏⲙⲓ ⳾ ⲛⲉⲙ
ϯⲡⲉⲛⲧⲁⲡⲟⲗⲓⲥ ⳾ ⲛⲉⲙ ϯⲁ//
ⲫⲣⲓⲕⲓⲁ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲉⲑⲁⲩϣ ⳾

Evangelium patris nostri sancti Apostoli, & Evangelistæ, & Martyris Marci. Unus est septuaginta discipulorũ Apostolorum. Latinè illud scripsit in magnâ civitate Romæ: illudque evulgavit in Racoti seu Alexandriâ, *& finibus ejus, & Ægypto, & Pentapoli, & Africâ, & Æthiopiâ.*

XV. Plura notatu digna habent præfationes in Evangelia, quæ extant in codice mox laudato. Nonnulla inde exscribam, quibus

scili-

scilicet tempus designatur quo quilibet Evangelista scripsit Evangelium, statutâ pro annorum epochâ Assumptione Salvatoris nostri, seu ejus in cœlum Ascensione. Hæc autem epocha necessariò conjicienda est in annum Aeræ christianæ trigesimum tertium, seu quartum ducentesimæ secundæ Olympiadis, cui affixit Phlegon miraculosam hanc solis defectionem, quæ tempore mortis Christi contigit. Id clarè demonstrant hæc excerpta ex laudatis præfationibus.

In Evangelium secundum Matthaeum.

Ⲉⲩⲥϧⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲁⲓⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲥⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲓϩⲉⲃⲣⲉⲟⲥ · ϧⲉⲛ ⲫⲩⲗⲓⲥⲧⲓⲓⲙ · ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϩⲓⲱⲓϣ̀ⲙ̀ⲙⲟϥ ϧⲉⲛ ⲓ̅ⲗ̅ⲏ̅ⲙ̅ ·

Scriptum est hoc Evangelium linguâ Hebraicâ in Palæstinâ: & promulgatum est in Jerusalem.

Ⲓⲧⲁ ⲁϥⲉⲣⲙⲏⲛⲉⲩⲓⲛ̀ⲙ̀ⲙⲟϥ ⲛ̀ϫⲉⲫⲏⲉ̀ⲑⲟⲩⲁⲃ ⲓⲱⲁⲛⲛⲏⲥ · ⲡϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲍⲉⲃⲉⲇⲉⲟⲥ · ϧⲉⲛ ⲁⲥⲡⲟⲗⲓⲥ · ϧⲉⲛ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ϩⲟⲩⲓⲧ ⲛ̀ⲧⲉⲑⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲕⲗⲁⲩⲇⲓⲟⲥ · ⲉ̀ⲧⲉ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲁϩ̅ⲑ̅ ⲛ̀ⲧⲉϯⲁ̀ⲛⲁⲗⲩⲙⲯⲓⲥ ⲉ̀ⲑⲟⲩⲁⲃ ·

Tum interpretatus est illud Sanctus Joannes, filius Zebedei, in Aspoli, anno primo regni Claudii, qui est annus nonus Assumptionis sanctæ.

In Evangelium secundum Marcum.

Ⲟⲩϩⲓⲣⲏⲛⲏ ϧⲉⲛ ⲡⲥⲁⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲕⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ ⲫⲏⲉ̀ⲧ ⲁⲕⲧⲏⲓϥ ⲙ̀ⲙⲁⲣⲕⲟⲥ ⲡⲓⲁ̀ⲡⲟⲥⲧⲟⲗⲟⲥ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲥⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲉⲙⲣⲱⲙⲏ ⲛ̀ⲟⲣⲑⲟⲇⲟⲝⲟⲥ ·

Pax in splendore Evangelii tui, quod tradidisti Marco Apostolo, linguâ Romanorum orthodoxorum.

Ⲟⲩⲟϩ

Et

Ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϩⲓⲱⲓϣ ⲙ̀ⲙⲟϥ ϧⲉⲛ ϯⲡⲟⲗⲓⲥ ⲣⲁⲕⲟϯ ⲛⲉⲙ ⲛⲉⲥⲑⲱϣ ⲧⲏⲣϥ ϧⲉⲛ ϯⲣⲟⲙⲡⲓ ⲙ̀ⲙⲁϩ ⲇ̅ ϧⲉⲛ ⲑⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲕⲗⲁⲩⲇⲓⲟⲥ ⁘ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ϯⲁ̀ⲛⲁⲗⲩⲙⲯⲓⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲏⲣ ⲙ̀ⲓ̅ⲃ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϫⲉⲙⲓ ϧⲉⲛ ⲕⲉϫⲱⲙ ϫⲉ ⲁⲩⲥϧⲏⲧϥ ϧⲉⲛ ϯⲁⲥⲡⲓ ⲛ̀ⲁⲥⲥⲩⲣⲓⲟⲥ ⁘

Et promulgavit illud in civitate Racoti, ſeu Alexandriæ, *& omnibus finibus ejus, anno quarto regni Claudii, poſt aſſumptionem Salvatoris noſtri anno duodecimo. & inventum eſt in alio libro, quod ſcriptum fuerit linguâ Aſſyriâ.*

In Evangelium secundum Lucam.

Ⲁϥⲥϧⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲥⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲟⲩⲉⲓⲛⲓⲛ ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩ ⲓ̅ⲃ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲗⲁⲩⲇⲓⲟⲥ ⲡⲟⲩⲣⲟ ⁘ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ϯⲁ̀ⲛⲁⲗⲩⲙⲯⲓⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡ̅ϭ̅ⲥ̅ ⲓ̅ⲏ̅ⲥ̅ ⲡ̅ⲭ̅ⲥ̅ ⲙ̀ⲕ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲛⲧⲓⲟⲭⲓⲁ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩϫⲉⲙⲓ ϧⲉⲛ ⲕⲉϫⲱⲙ ϫⲉ ⲁϥⲥϧⲏⲧϥ ϧⲉⲛ ⲣⲁⲕⲟϯ ⁘

Scripſit Antiochiæ Evãgelium ſuũ linguâ Græcâ, anno duodecimo Claudii regis, poſt aſſumptionem Domini Jeſu Chriſti anno vigeſimo. Et inventum eſt in alio libro, quòd ſcripſerit eum Alexandriæ.

In Evangelium secundum Ioannem.

Ⲁϥⲥϧⲁⲓ ⲙ̀ⲡⲉϥⲉⲩⲁⲅⲅⲉⲗⲓⲟⲛ ϧⲉⲛ ⲉ̀ⲫⲉⲥⲟⲥ ⁘ ϧⲉⲛ ⲧⲁⲥⲡⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲟⲩⲉⲓⲛⲓⲛ ⁘ ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩ ⲋ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲑⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲕⲉ-

Scripſit Evangelium ſuum Epheſi, linguâ Græcâ, anno ſexto regni Cæſaris Tarſos, qui

ⲥⲁⲣ ⲧⲁⲣⲥⲟⲥ ⳾ ⲉ̀ⲧⲉ ϯⲙⲁϩⲗ̄ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⳾ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ϯⲁⲛⲁⲗⲏⲙⲯⲓⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲉⲛϭ̅ⲥ̅ ⲟⲩⲟϩ ⲡⲉⲛⲥⲱⲧⲏⲣ ⲓ̅ⲏ̅ⲥ̅ ⲡ̅ⲭ̅ⲥ̅ ⳾ *est annus trigesimus post assumptionem Domini nostri & Salvatoris nostri Jesu Christi.*

XVI. Annos qui hic describuntur, breviter reduco ad calculos; ut mox aperiam cur Nero dicatur ⲕⲉⲥⲁⲣ ⲧⲁⲣⲥⲟⲥ *Cæsar Tarsos*.

Notum est Claudium successisse Caligulæ anno Aeræ Christianæ quadragesimo primo. Quia ergo Ægyptii copulant annum primum ejus regni cum nono ab assumptione Dominicâ, quartum cum duodecimo, & duodecimum cum vigesimo: cardo annorum quos ab hâc sanctâ Assumptione numerant, est trigesimus tertius labens Aeræ christianæ. Sic sentiunt & hodie eruditi, eoque majus pondus & momentum inde accedit eorum rationibus, quod Ecclesia Alexandrina cujus hæc sunt, omnem in doctrinâ temporũ diligentiam jam antiquitùs adhibuerit. Intereà cum triplex annorum nexus, ceu funiculus triplex, his nos calculis astringat: negotium facessere nullum debent, quæ è præfatione in Evangelium secundum Joannem excerpsimus. Sed potius dicendum est mendum in hæc irrepsisse, ac pro ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩⲋ̄ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ *Anno sexto* legendum esse ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩⲑ̄ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ *Anno nono*. Posito enim quòd annus primus ab Assumptione Domini sit Aeræ christianæ trigesimus tertius iniens, annus trigesimus ab eâdem Assumptione est ejusdem Aeræ sexagesimus secundus, ac proinde nonus regni Neronis, qui est *Cæsar Tarsos* in his excerptis memoratus.

XVII. Nomen ⲧⲁⲣⲥⲟⲥ *Tarsos* est à Græco θάρσος. Sicut autem τὸ θάρσος ἀνδρεία exponitur juxta lexicon Hesychii; ita *Nero* ἀνδρεῖος juxta vetus Glossarium latino-Græcum: adeo ut θάρσος *Tharsos*, & *Nero* in idem recidant. Ἀνδρεῖος *fortem* ἀνδρεία *fortitudinem* designat. Quô illustriora hæc fiant, audiendus est Au-

lus

lius Gellius lib. XIII. Noctium Atticarum, cap. XXI. ubi quærens quid *Neriene* seu *Nerio* nomen importet, nos docet, quòd *Nerio sive Nerienes Sabinum verbum est, eoque significatur virtus & fortitudo. Itaque ex Claudiis, quos à Sabinis oriundos accepimus, qui erat egregia atque præstanti fortitudine Nero appellatus est. Sed id Sabini accepisse à Græcis videntur, qui vincula & firmamenta membrorum νεῦρα dicunt. Unde nos quoque latinè nervos appellamus.*

XVIII. Cùm Ægyptiorum mentem circa annum mortis Christi nobis aperiant excerpta, quæ in medium protuli; quid & circa annum illius natalitium creditum fuerit apud ipsos, hîc ad illustrandam ejus ætatem obiter observabo. Hodierna eruditorum sententia est, quam multis & gravibus argumentis inter alios tenet Eminentissimus Cardinalis Norisius, differens ad calcem libri de Epochis Syro-Macedonum *de Nummo Herodis Antipæ*, tenueratque in Cenotaphiis Pisanis Dissert. 2. cap. 5. verum Christi natalem quadriennio solido Æram nostram vulgarem antevertere. Nova credebatur hæc sententia. At eam olim receptam fuisse in Ægypto nullus dubitabit legens prologum, quem in quatuordecim sancti Pauli Apostoli epistolas habet Euthalius Episcopus Sulcensis Græcè & Latinè editus in lucem ac notis illustratus ab eruditissimo Laurentio Alexandro Zacagnio, Vaticanæ Bibliothecæ Præfecto, tom. 1. *Collectan. monum. Vet. Ecclesiæ Græcæ ac Latinæ*. Is enim Ægyptius hæc ibi habet:

Ἀπὸ τῆς ὑπατίας τετάρτης μὲν Ἀρκαδίου, τρίτης δὲ Ὀνωρίου μέχρι τῆς παρούσης ταύτης ὑπατίας, πρώτης Λέοντος Αὐγούστου ἰνδικτιῶνος δωδεκάτης, Ἐπιφὶ ε΄. Διοκλετιανοῦ ροδ΄. ἔτη ξγ΄. ὡς εἶναι τὰ πάντα ἀπὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρουσίας μέχρι τοῦ προκειμένου ἔτους ἔτη τετρακόσια ἑξήκοντα δύο.

A Consulatu quarto quidem Arcadii; tertio verò Honorii usque ad præsentem hunc Consulatum primum Leonis Augusti, Indictione XII. Epiphi mensis die V. Diocletiani verò annū CLXXIV. sunt anni LXIII. Ita ut omnes anni à Salvatoris nostri adventu usq; ad modò memoratū annū sint anni quadringenti sexaginta duo.

Arcadius Aug. IV. & Honorius Aug. III. Consules fuerunt anno Aeræ Christianæ 396. & anno ejusdem Aeræ 458. quo adhuc labebatur annus Diocletiani CLXXIV. Leo Augustus Consulatum

iniit; uti patet ex fastis. Incæpit & eodem anno Indictio XII, quamquam anticipatè eam notat Euthalius; cùm dies V. mensis Junii, spectet hoc anno ad indictionem XI. Jam computentur *quadringenti sexaginta duo anni*, quos *à Salvatoris nostri adventu* usque ad hunc annum is enumerat, Aeram nostram toto quadriennio antevertet eorum epocha.

XIX. Sed redeamus ad codices Ægyptiacos. Pentateuchus, Psalterium cum prophetarum canticis, quatuor Evangelia, Epistolæ quatuordecim S. Pauli Apostoli, septem Canonicæ, & Apocalypsis Ægyptiacè, & Arabicè exstant in Bibliothecâ Vaticanâ. Brevitate, cujus legibus vel invitus teneor, cogor etiam missa facere tot præclara quæ observo in his codicibus. Ne tamen id remissè & molli brachio agere videar, duo potissimùm quæ ad illustrandam antiquitatem juvant, aliquantulum morabor. Primum est vetustum Heliopoleos nomen *On*, secundum *Pethom*, quo Heroopolim donatam edocebimur.

XX. Quâ tenacitate priscum Alexandriæ nomen ⲣⲁⲕⲟϯ *Racoti*, retinuerunt Aegyptii, hâc & Heliopolim donant antiquissimo nomine ⲱⲛ *On*. Legitur illud nomen in textu Hebraïco Gen. XLI. 45. dum memoratur uxor Josephi אסנת בת פוטיפרע כהן און. *Asnat filia potiphera Sacerdotis On*. Pro quo Vulgatus noster, prælucentibus interpretibus Græcis, habet: *Asceneth filia Putiphare Sacerdotis Heliopoleos*. At Aegyptii, retento prisco nomine *On*, ità legunt hunc versum: ⲟⲩⲟϩ ⲁϥϯ ⲛⲁϥ ⲛ̀ⲁⲥⲉⲛⲛⲉⲑ ⲧϣⲉⲣⲓ ⲙ̀ⲡⲉⲧⲉⲫⲣⲏ ⳾ ⲡⲟⲩⲏⲃ ⲛ̀ⲱⲛ ϯⲙⲁⲃⲁⲕⲓ ⳾ ⲉⲩⲥϩⲓⲙⲓ ⲛⲁϥ ⳾ *Et dedit ei filiam Petephre Sacerdotis On civitatis in uxorem*. Hinc Exod. I. 11. ubi præter *Phitom & Ramesses*, Græcis Πειθὼ καὶ Ῥαμεσσῆ *Pitho & Ramesse*; celebratur à LXX. Senioribus Ὢν, ἥ ἐστι Ἡλιούπολις, *On, quæ est Heliopolis*, seu *Solis civitas*: eadem, ut pote retinentia nomen *On*, Sic exhibentur ab Aegyptis: ⲟⲩⲟϩ ⲁⲩⲕⲱⲧ ⲛ̀ϩⲁⲛⲃⲁⲕⲓ ⲉⲩϫⲟⲣ ⲙ̀ⲫⲁⲣⲁⲱ ⳾ ⲡⲉⲑⲱⲙ ⲛⲉⲙ ⲣⲁⲙⲉⲥⲥⲏ ⳾ ⲛⲉⲙ ⲱⲛ ⳾ ⲉⲧⲉ ⲑⲃⲁⲕⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏ ⲧⲉ ⳾

Et

Et ædificaverunt civitates munitas Pharaoni, Pethom, & Ramasse, & On, quæ civitas Solis est.

XXI. Nomen ⲡⲉⲑⲱⲙ *Pethom*, quod hîc pro פתם *Pithom*, seu *Phitom* legitur, aliam, quam promisi, observationem mihi suppeditat. Notum est ex editione τῶν ό Gen. XLVI. 28. Jacobum Patriarcham venientem in Aegyptum, Judam ad Josephum præmisisse, ut occurreret ei καθ' Ἡρώων πόλιν, εἰς γῆν Ῥαμεσσῆ, *ad Heroopolim*, seu Heroum urbem, *in terram Ramesse*. Vnde mox v. 29. dicitur in eadem editione: Ζεύξας δὲ Ἰωσὴφ τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἀνέβη εἰς συνάντησιν Ἰσραὴλ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καθ' Ἡρώων πόλιν. *Jungens autem Joseph currus suos ascendit in occursum Israel patri suo ad Heroum civitatem.* Novum Aegyptiis erat nomen *Heroopolis*, utpote à Græcis inductum. Huic ergo antiquum subrogans eorum versio, hæc habet in locis jam laudatis.

ⲓⲟⲩⲇⲁⲥ ⲇⲉ ⲁϥⲟⲩⲟⲣⲡϥ ϧⲁϫⲱϥ ϩⲁ ⲓⲱⲥⲏⲫ ⲉⲑⲣⲓⲉⲃⲟⲗ ⲉϩⲣⲁϥ ϩⲁ ⲡⲉⲑⲱⲙ ϯⲃⲁⲕⲓ ⳾ ϧⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲣⲁⲙⲁⲥⲥⲏ ⳾ ⲁⲓⲱⲥⲏⲫ ⲇⲉ ⲁϥⲛⲟϩⲉⲃ ⲛ̀ⲛⲉϥⲃⲉⲣⲉϭⲱⲟⲩⲧⲥ ⲁϥⲓ̀ⲉⲃⲟⲗ ⲉϩⲣⲉⲛ ⲡⲓⲥⲗ̅ ⲡⲉϥⲓⲱⲧ ⲉ̀ⲡⲉⲑⲱⲙ ϯⲃⲁⲕⲓ ⳾ *Judam autem misit ante se ad Joseph ut exiret obviam ei ad Pethom civitatem, in terrâ Ramasse. Joseph autem instruens currus suos exivit obviam Israëli, patri suo, ad Pethom civitatem.* Ex his itaque collatis cum Editione Græcâ, quæ fons est Aegyptiacæ, clarè edocemur, *Heroopolim*, esse antiquam *Pethom*, seu *Pithom*, quam Josephus adierat occurrens patri suo, & quam postea jussu novi Pharaonis, qui Josephum non noverat, munitione firmarunt Israëlitæ.

XXII. *Pethom* juxta interpretationem Aegyptio-Arabicam est, باتوم *Batum*, seu *Patum*. Cùm enim Arabes careant litera P, sufficiunt ei literam B. Inde illustratur *Patumus* Herodoti, eò quidem apertiùs, quòd hunc situm obtineat, quem tabulæ Geographicæ dant Heroopoli. Agens Herodotus lib.II.c.CLVIII. de fossa quã ex Nilo deducendam in mare rubrum susceperat, *Necos*, seu *Nechao*, Psammitichi filius, ait quòd ἧκται κατύπερθε ὀλίγον

Bou-

Βουβάστιος πόλεως ὑπὲρ Πάτουμον τὴν Ἀραβίαν πόλιν· ἐξίησι δὲ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. *Deducitur paulò supra Bubastin urbem, juxta Patumum Arabiæ oppidum. Effluit autem in mare rubrum.* Hæc sanè fossa eadem est, quæ sub Adriano Augusto repurgata vocabatur *amnis Trajanus*. Atqui in tabulis Geographicis Ptolemæi memoratur loco Patumi: Ἡρώων πόλις, δι᾽ ἧς καὶ Βαβυλῶνος πόλεως, Τραϊανὸς ποταμὸς ῥεῖ. *Heroum civitas, per quam, & Babylonem civitatem Trajanus amnis fluit.*

XXIII. Plura non dico, ne hujus exercitationis transgrediar limites. Non perorabo tamen, nisi aliquid dixero de Aegyptiacis Bibliorum codicibus, quos sibi nuper comparavit Eruditissimus, & Græco-Latinâ operum S. Athanasii editione clarus D. Bernardus de Montfauçon è celeberrimâ Congregatione S. Mauri. Præter Pentateuchum, & omnes novi testamenti libros, qui habentur in codicibus Vaticanis, Danielem & duodecim prophetas minores isti continent. Quod singulare habet hæc Aegyptiaca Danielis Translatio, est in primis ejus initium. Convenit quidem cum codicibus Græcis Danielem à Susannæ historiâ incipientibus: sed planè singularis est, dum ipsi initium facit à notatione temporis, quo Nabuchodonosor, corruptè Buchodonosor, Judæos, oppugnatis Jerosolymis, opprimere cœpit Babylonicâ servitute. Ita enim se habet hoc Danielis exordium.

ϯⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲓⲁ ⲛ̀ⲇⲁⲛⲓⲏⲗ ⲡⲓⲡⲣⲟⲫⲏⲧⲏⲥ ⁘

Prophetia Danielis Prophetæ.

Ⲛϩⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩⲅ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ϧⲉⲛ ϯⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲓⲱⲁⲕⲓⲙ ⲡⲓⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲓⲟⲩⲇⲁ ⁘ ⲁϥⲓ ⲛ̀ϫⲉⲃⲟⲩⲭⲱⲇⲟⲛⲟⲥⲟⲣ ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲧⲃⲁⲃⲩⲗⲱⲛ ϣⲁ ⲓ̅ⲗ̅ⲏ̅ⲙ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲁϥⲟϣϯ ⲉ̀ⲣⲟⲥ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ϩⲟⲩⲟ ⲁ̀ⲡⲟ̅ⲥ̅ ⲧⲏⲓⲥ ⲉ̀ ⲛⲉϥϫⲓϫ ⲛⲉⲙ ⲓⲱⲁ//

Anno tertio regni Joacim, regis Juda, venit Buchodonosor rex Babylonis usque ad Jerusalem, & oppugnavit eam: & Dominus tradidit eam in manus ejus, & Joacim ejus regem, & vasa domûs Domini. Et sumpsit va-

ⲓⲱⲁ// *sa*

ⲓⲱⲁⲕⲓⲙ ⲡⲉϥⲟⲩⲣⲟ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲥⲕⲉ//
ⲩⲟⲥ ⲛ̀ⲧⲉⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ⳾ ⲟⲩⲟϩ,
ⲁϥϭⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲕⲉⲩⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ⳾
ⲟⲩⲟϩ, ⲁϥϭⲓⲧⲟⲩ ⲛⲉⲙⲁϥ ⲉ̀
ⲡⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲭⲓⲛⲅⲁⲣ ϣⲁ ⲡⲏⲓ ⲛ̀//
ⲛⲓⲭⲣⲏⲙⲁ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲉϥⲓ̀ⲇⲱⲗⲟⲛ ⳾
ⲁϥⲓⲛⲓ ⲉ̀ϧⲟⲩⲛ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲕⲉⲩⲟⲥ ⲙ̀//
ⲡⲏⲓ ⲙ̀ⲡϭ̅ⲥ̅ ϣⲁ ⲡⲏⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲭⲣⲏⲙⲁ
ⲙ̀ⲡⲉϥⲓ̀ⲇⲱⲗⲟⲛ ⳾

ſa domus Domini, & attulit ea ſecum in terram Chingar (Sinhar) *ad domum pecuniarum idolorum ſuorum. Intulit vaſa domûs Domini in domum pecuniarum idoli ſui.*

Ⲛⲉ ⲟⲩⲟⲛ ⲟⲩⲣⲱⲙⲓ ⲉϥϣⲟⲡ
ϧⲉⲛ ⲃⲁⲃⲩⲗⲱⲛ ⲉ̀ ⲡⲉϥⲣⲁⲛ ⲡⲉ
ⲓⲱⲁⲕⲓⲙ ⳾ ⲁϥϭⲓ ⲇⲉ ⲛ̀ⲟⲩⲥϩⲓⲙⲓ
ⲉ̀ ⲡⲉⲥⲣⲁⲛ ⲡⲉ ⲥⲟⲩⲥⲁⲛⲛⲁ ⳾
ⲧϣⲉⲣⲓ ⲛ̀ⲭⲁⲗⲕⲓⲁⲥ ⳾

Erat vir habitans Babylone, cujus nomen eſt Joacim. Accepit autem uxorem filiam Chalciæ, cujus nomen eſt Suſanna &c.

XXIV. Cætera juxta codicum Græcorum ordinem deſcribuntur. At abſolutâ hiſtoria de Dracone, in quâ & Græci, & Latini codices deſinunt, additur ϯϩⲟⲣⲁⲥⲓⲥ ⲙ̀ⲙⲁϩ ⲓ̅ⲇ̅ ⳾ *Viſio decimaquarta*. Initium hujus viſionis deſumitur ex initio *Viſionis undecimæ*, quæ capiti decimo editionis vulgatæ reſpondet. Dicitur enim revelata Danieli ⲛ̀ϩⲣⲏⲓ ϧⲉⲛ ϯⲙⲁϩ ⲅ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛ̀ⲧⲉⲕⲩⲣⲟⲥ ⲡⲓⲡⲉⲣⲥⲓⲥ ⳾ *In anno tertio Cyri Perſæ*, habitâ ad amuſſim ratione loci & temporis, quam quatuor primi verſus laudati capitis X. exhibent. Quæ mox ſequuntur, excerpta ſunt è *Viſione VIII.* Seu Cap. VII. nempe è viſione de quatuor beſtiis, quatuor regna deſignantibus. Ita tamen, ut dicatur ⲡⲓϩⲟⲩⲓⲧ ⲛ̀ⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲉϥⲟ̀ⲛⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲗⲁⲃⲟⲓ ⳾ ⲉ̀ⲣⲉⲟⲩⲟⲛ-ϩⲁⲛⲧⲉⲛϩ-ⲉ̀ⲣⲟϥ ⳾ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲁⲏ//
ⲧⲟⲥ ⳾

ⲧⲟⲥ ✣ *Prima bestia similis urso, habenti alas, sicut aquilæ.*

ⲡⲓⲙⲁϩ̄ⲃ̄ ⲛ̀ⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲉϥⲟ̀ⲛⲓ ⲛ̀ⲟⲩⲥⲁⲣⲝ ⲛ̀ⲣⲱⲙⲓ ✣

Secunda bestia similis carni hominis. ⲡⲓⲙⲁϩ̄ⲅ̄ ⲛ̀ⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⲉϥⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲡⲁⲣⲇⲁⲗⲓⲥ ✣ ⲉ̀ⲣⲉ-ϩⲁⲛⲧⲉⲛϩ-ⲉ̀ⲣⲟⲥ ✣ ⲉ̀ⲣⲉ-ⲇ̄ⲛ̀ⲁ̀ⲫⲉ-ⲉ̀ⲣⲟⲥ ✣ *Tertia bestia sicut Pardalis*, seu Panthera, *habens alas, habens quatuor capita.*

ⲡⲓⲙⲁϩ̄ⲇ̄ ⲛ̀ⲑⲏⲣⲓⲟⲛ ⁝ ⲉϥⲟⲓ ⲙ̀ⲫⲣⲏϯ ⲛ̀ⲟⲩⲙⲟⲩⲓ̀ ✣ *Quarta bestia sicut leo.*

Tum describuntur quatuor regna, quæ per has quatuor bestias dicuntur designari. Sed quarti descriptio præ cæteris porrigitur. ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲡⲉⲣⲥⲓⲥ ✣ *Rex Persarum* intelligitur per primam: & dicitur de eo, quòd ϥⲛⲁⲁ̀ⲙⲟⲛⲓ ⲙ̀ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ✣ ⲛ̀ⲫ̄ⲛ̄ⲉ̄ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ✣ *Obtinebit terram quingentis quinquaginta quinque annis*: & quòd ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲛⲁⲓ ϥⲛⲁⲧⲁⲕⲟ ⲛⲉⲙ ⲧⲉϥⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ *post hæc peribit cum regno suo.*

In secunda adumbratur ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲣⲱⲙⲉⲟⲥ ✣ *Rex Romanorum*, dicendo de illo inter alia quòd ϥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ϧⲉⲛ ⲟⲩϫⲟⲙ ϣⲁ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲉⲑⲁⲩϣ ✣ ⲟⲩⲟϩ ϥⲛⲁⲉ̀ⲣⲟⲩⲣⲟ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ✣ ⲙ̀ⲑⲟ̀ⲛϣⲉ ⲓ̄ⲁ̄ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ✣ *Habitabit in virtute usque ad terram Æthiopum, & regnabit super terram nongentis undecim annis.*

Tertia exponitur ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲛⲓϩⲉⲗⲗⲏⲛⲟⲥ *Rex Græcorũ*, qui ϥⲛⲁⲉ̀ⲣⲟⲩⲣⲟ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲓⲕⲁϩⲓ ⲛ̀ⲟⲩϣⲟ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⲛⲉⲙ ⲗ̄ ⲛ̀ⲉ̀ϩⲟⲟⲩ ✣ *Regnabit super terram mille annis & triginta diebus.*

Quarta tandem dicitur ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲉⲛϣⲏⲣⲓ ⲉ̀ⲛⲓⲥⲁⲙⲁⲏⲗ ✣ *Rex filiorum Isamaël*. Filii Isamaël sunt Ismaëlitæ,

litæ, aliàs Sarraceni. qui originem trahunt ab Ismaële, filio Abrahæ, & Agaris ancillæ Saræ. Nam ϯⲙⲉⲧⲟⲩⲣⲟ ⲉ̀ⲧⲉⲙⲙⲁⲩ ⲁⲥⲛⲁϣⲱⲡⲓ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲅⲉⲛⲟⲥ ⲛ̀ⲁⲃⲣⲁ̀ⲁⲙ ⁘ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲑⲃⲱⲕⲓ ⲛ̀ⲥⲁⲣⲣⲁ ⲧⲥϩⲓⲙⲓ ⲛ̀ⲁ̀ⲃⲣⲁⲁⲙ ⁘ *Regnum hoc erit è genere Abraham, ex ancilla Sarræ uxoris Abrahæ.* Hæc generatim habentur de hoc regno: ⲥⲉⲛⲁⲧⲁⲕⲟ ⲛ̀ⲛⲓⲡⲟⲗⲓⲥ ⲧⲏⲣⲟⲩ ⲛ̀ⲧⲉⲛⲓⲡⲉⲣⲥⲓⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲓⲣⲱⲙⲉⲟⲥ ⲛⲉⲙ ⲛⲓϩⲏⲗⲗⲏⲛⲟⲥ ⁘ ⲟⲩⲟϩ ⲓ̅ⲑ̅ ⲛ̀ⲟⲩⲣⲟ ⲛⲁϣⲱⲡⲓ ϩⲓϫⲉⲛ ⲡⲕⲁϩⲓ ⲉ̀ⲃⲟⲗ ϧⲉⲛ ⲡⲓⲅⲉⲛⲟⲥ ⲉ̀ⲧⲉⲙⲙⲁⲩ ⁘ *Destruent civitates omnes Persarum, & Romanorum, & Græcorum: & XIX. reges erunt super terram ex illo genere.* Longum esset enarrare, quæ singulatim prædicuntur de his regibus. Subjiciam solùm nonnihil ex his, quæ post eorum exitium futura exhibentur; quòd scilicet: ⲛⲉⲛϣⲏⲣⲓ ⲛ̀ⲛⲓⲥⲙⲁ̀ⲏⲗ ⲛⲁⲉⲣⲃⲱⲕ ⲛ̀ⲛⲓⲣⲱⲙⲉⲟⲥ ⲙ̀ⲡⲟⲩⲥⲏⲟⲩ ⲧⲏⲣϥ ⁘ ⲛⲓⲣⲱⲙⲉⲟⲥ ⲛⲁⲉⲣϭ̅ⲥ̅ ⲉ̀ⲭⲏⲙⲓ ⲛ̀ⲙ̅ ⲛ̀ⲣⲟⲙⲡⲓ ⁘ ⲙⲉⲛⲉⲛⲥⲁ ⲛⲁⲓ ⲉⲩⲉ̀ⲓ̀ⲉ̀ⲃⲟⲗ ⲛ̀ϫⲉⲡⲓⲉⲑⲛⲟⲥ ⲃ̅ ⁘ ⲉⲧⲁⲓⲛⲁⲓ ⲛⲉ ⲛⲟⲩⲣⲁⲛ ⁘ ⲅⲱⲅ ⁘ ⲛⲉⲙ ⲁ̀ⲅⲱⲅ ⁘ *Filii Ismaëlitarum servient Romanis, toto eorum tempore. Romani dominabuntur Ægypto quadraginta annis. Post hæc exibunt duæ gentes, quarum nomina Gog, & Agog.* Agog ibi ponitur pro Magog, pro quo legitur, & ⲁ̀ⲅⲱⲣ *Agor*, Gen. X. 2. Ulterius non moror hæc, & aliæ similia, quæ hoc Danielis additamentum, seu æquo liberior paraphrasis visionis quatuor bestiarum designantium quatuor regna continet.

XXV. Ne interim Lectoris studiũ restinguat hæc in monumenta Ægyptiaca Exercitatio, cum moneo, me jam absoluisse Grammaticam Ægyptiacam. Multo sudore ac labore id feci: quod primis hujus linguæ elementis à nemine instructus & imbutus tam arduum opus conatus fuerim. Subsidio quidem venerunt mihi Grammaticæ Copto-Arabicæ, quæ extant in Bibliotheca Vati-

cana, & quas Kircherus latinas fecerat. At ita confusa sunt, ita perturbata hæc elementa linguæ Ægyptiacæ, manca alioquin atque inchoata: ut proprio marte enodandas habuerim quamplurimas regulas de nominibus, pronominibus, verbis, penitùs abditis variis verborum conjugationibus & rationibus affixorum. Quò autem observatis à me tot regulis fidem faciam, rem totam exemplis ago deductis potissimùm è sacris Ægyptiorum codicibus. His accedunt & alia multa non levis momenti, quæ nactus sum apud antiquos rerum Ægyptiacarum Scriptores. Nec prætermitto novas è linguâ Ægyptiacâ observationes in dissertationem *De nomine Patriarchæ Josephi à Pharaone imposito*, à me editam in lucem.

XXVI. Interea hîc summè lætor, quòd mihi ex animo amicus verèque benevolus doctissimus vir Ludovicus Antonius Muratorius Paulinum ediderit in primo Anecdotorum tomo, Sic tradentem meam sententiam de Josepho adumbrato in Serapide, Nat. XI. v. 98.

Fugit & Ægypto Satanas sub mille figuris.
Nomina mille sibi variis ad commoda monstris
Sumpserat, ut Serapis sanctum formaret Joseph.
Nomine ferali abscindens venerabile nomen,
Cùm tamen ipsa Fidem Simulacri forma doceret,
Quâ modius capiti superest, quia frugibus olim
Ante famem, Domino sic inspirante, coactis
Innumeras gentes Ægypti ex ubere pavit,
Et steriles annos annis saturavit opimis.

Salmasius lib. de annis Climactericis & antiquâ astrologiâ, descriptis Decanorum nominibus unà cum numero Climacterum iis attributorum, ait pag. 613. *Se horum omnium nominum interpretationes* daturum in suo *de linguâ Ægyptiacâ commentario*. Valdè mihi charus atque jucundus esset ille commentarius. At auctorem promissis non stetisse accipio ab orbis literarii Bibliothecâ vivente Clarissimo & Nominatissimo Viro Antonio Magliabecchio, quem, ut par erat, hâc de re consului.

XXVIII. Accipio etiam à Clarissimo & Doctissimo Viro Gisberto Cupero in literis ad me datis Daventriæ die 30. Maii 1698. Campegum Vitringam 1. Obs. sacr. c. 5. agentem de nomine quo

Jose-

Josephum donavit Pharao notare inter alia *πι vel φι non fuisse præpositivum articulum apud veteres Ægyptios , & hodiernam Coptarum linguam veteri Ægyptiæ .... nequaquam fuisse similem , & propterea alienum esse planè , ex linguâ Coptarum hodiernâ vocum Mosis tempore usitatarum , originem repetere*. Vitringæ observationes nondum, quod sciam, in Urbem delatæ sunt. Unde argumenta prorsus me latent, quibus ille sententiam suam astruit. Ea tamen adeo decretoria non puto , quin contrarium confirment quamplurimæ rationes quas dabit mea Grammatica. Et quidem velit, nolit, *Phiahiroth* exempli gratiâ , seu פיהחירת *Pi-ahiroth* , antiquissimum nomen loci in Ægypto, cujus meminit divinus Moses, gaudet articulo præpositivo *pi* Id clarè patet Num. XXXIII. 7. ubi idem ille locus modò vocatur פיהחירת *Pi-ahiroth* cum articulo præpositivo *pi*, modò sine tali articulo החירת *Ahiroth*: dicendo de Israëlitis quòd venerunt על פיהחירת אשר על פני בעל צפון ויחנו לפני מגדל ויסעו מפני החירת *Contra Pi-ahiroth qui est è Regione Baal Sephon : & castrametati sunt ad faciem Magdol, & profecti sunt de faciebus Ahiroth* . Ejusdem argumenti est פתם *pi-thom* nomen urbis Ægypti, de qua superius agebam. Quid quòd *Bubastus*, altera Aegypti civitas , quam Alexandrinæ Vanslebii descriptiones *Bastam* nuncupant , dicatur antiquissimo nomine פי־בסת *pi-beset* , seu *pi-best* aut *pi-bast* , Ezech. XXX. 17. Nonne etiam *Pharao*, seu פרעה *Paroh*, quo vetustissimo nomine *regem* significari nos docet Josephus, est Coptitarum ⲡⲟⲩⲣⲟ *puro*, hoc est *Rex*. Atqui vox ⲡⲟⲩⲣⲟ aliàs ⲡⲓⲟⲩⲣⲟ *pi-uro*, habet articulum præpositivum de quo est quæstio. Eo enim destituta , esset ⲟⲩⲣⲟ *uro*; ut innumeris locis demonstrare possem desumptis ex sacris Aegyptiorum codicibus. Præterea antiquissimum regem Aegypti, quem φαμένωφα *Phamenophim* Thebani vocant apud Pausaniam in Atticis, *Amenophim*, dempto articulo præpositivo φ, cæteri nominant. An ex Hebraico ענה *Ana* , quod *canere* significat, veteres, suppeditantibus Aegyptiis articulum præpositivum, fecerint suum פענה *peana*, eruditis judicandum relinquo. *αἱ δὲ εἰς θεὰς ᾠδαί , κοινῶς μὲν Παιᾶνες , ὕμνοι* . *Cantus in Deos communiter quidem pæanes , hymni* ait Julius Pollux lib. 1. cap. 1. sect. 33. Et in decimo Aeneid.

 Con-

Conclamant socii lætum Pæana secuti.

Ut autem ad Hebraicam vocem ענה *Ana* in piel ענות *Annoth*, paululum redeamus in idem argumentum, observandum est Exod. XXXII. 18. קול ענות *Col annoth* significare *vocem canendi alternis*; seu, ut vertunt LXX. φωνὴν ἐξαρχόντων *Vocem præcinentium*, qualis erat vox canentium *Pæana*. Alia & alia missa facio; coactus exercitationem hanc claudere.

DIGRESSIO

De septuaginta Hebdomadibus Danielis revocatis ad novos calculos.

Chronologiæ quam prælo subjiciendam habeo, facturus periculum unà cum exercitatione jam præmissâ, operæ pretium duxi breviter etiam aperire, quam de LXX. Hebdomadibus Danielis sententiam tueor. Eò congruentiùs id nunc præstabo, quòd tempus passionis Christi Domini designatum in his annorum septimanis, accuratè describant excerpta Ægyptiaca quæ in medium protuli.

Septuaginta hebdomades, quas Archangelus Gabriel Danieli revelavit, his ejusdem Archangeli verbis describuntur Dan. IX. 25. 26. 27.

Scito ergo, & animadverte: Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem, hebdomades septem & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum ædificabitur platea, & muri in angustiâ temporum.

Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus: & non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio.

Confirmabit autem pactum multis hebdomadâ unâ: & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis; & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio.

Hebdo-

Hebdomades septem & hebddmades sexaginta duæ, seu hebdomades sexaginta novem, sunt septimanæ annorum, quarum character sunt sexaginta novem anni Sabbatici. Ideo enim cyclo annorum hebdomadico tempora percurrebant Hebræi, quia sacer eis erat annus septimus, & instar Sabbati habebatur juxta illud Levitici XXV. 2. 3. 4. *Quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis Sabbatizes Sabbatum Domino. Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus ejus: Septimo autem anno Sabbatum erit terræ, requietionis Domini.*

Jam videamus num *ab exitu sermonis, ut iterùm ædificaretur Jerusalem*, seu ab edicto de instaurandis post captivitatem Babylonicam Jerosolymis, *ad Christum ducem* reperiantur ex characterismo sexaginta novem annorum Sabbaticorum sexaginta novem hebdomades. Quò id planum fiat, observandi sunt in primis tres anni Sabbatici, de quibus ex historia Macchabeorum, & Judaïcis antiquitatibus à Josepho excussis, certò & liquidò constat. Primus, ut inter alios docet eruditissimus Petavius l.IX. de Doct.Tempor. cap. XXXI. competit in annum periodi Julianæ 4550. Secundus in annum 4578. tertius in annum 4676. ejusdem periodi. Hi anni sunt ante Christianam Aeram 164. 136. & 38. Eos autem cyclus annorum hebdomadicus perfectè internoscit. Nam à primo ad secundum præcisè intercurrunt quatuor hebdomades annorum, seu anni viginti octo: & à secundo ad tertium reperiuntur anni nonaginta octo, qui in hebdomadas distributi conficiunt hebdomadas quatuordecim.

Observandum est secundò vigesimum annum Artaxersis longimani, à Xersis obitu, & aditâ ab Artaxerse regni hæreditate numeratum, esse annum, quo *exiit sermo, ut iterùm ædificaretur Jerusalem*; uti doctissimè omnium demonstrat Illustrissimus Episcopus Abrincarum Petrus Daniel Huëtius in sua Demonstratione Evangelicâ, propos. IX. cap. VIII.

Tertiò demum notandum est annum vigesimum Artaxersis longimani esse annum periodi Julianæ 4268. ante æram christianam 446. ut ex chronologia regum Persarum mathematicis firmatâ monumentis patet: annum autem quo Christus occisus est à Judæis esse certissimè unum ex quinque qui numerantur in æra

Christianâ vigesimus nonus, trigesimus, trigesimus primus, trigesimus secundus, & trigesimus tertius, in periodo Julianâ 4742. 4743. 4744. 4745. 4746.

His positis, certò certiùs evincitur ex annorum Sabbaticorum charácterismo hebdomadas annorum sexaginta novem effluxisse *ab exitu sermonis ut iterum ædificaretur Jerusalem, ad Christum ducem* à Judæis occisum. Id clarè demonstrat, quæ sequitur

T A B V L A

LXIX. annorum Sabbaticorum.

Anni Periodi Julianæ.	*Anni Sabbatici.*	Anni per. Julianæ.	*Anni Sabbatici.*	Anni per. Julianæ.	*Anni Sabbatici.*
4270.	I.	4431.	XXIV.	4592.	XLVII.
4277.	II.	4438.	XXV.	4599.	XLVIII.
4284.	III.	4445.	XXVI.	4606.	XLIX.
4291.	IV.	4452.	XXVII.	4613.	L.
4298.	V.	4459.	XXVIII.	4620.	LI.
1305.	VI.	4466.	XXIX.	4627.	LII.
4312.	VII.	4473.	XXX.	4634.	LIII.
4319.	VIII.	4480.	XXXI.	4641.	LIV.
4326.	IX.	4487.	XXXII.	4648.	LV.
4333.	X.	4494.	XXXIII.	4655.	LVI.
4340.	XI.	4501.	XXXIV.	4662.	LVII.
4347.	XII.	4508.	XXXV.	4669.	LVIII.
4354.	XIII.	4515.	XXXVI.	4676.	LIX.
4361.	XIV.	4522.	XXXVII.	4683.	LX.
4368.	XV.	4529.	XXXVIII.	4690.	LXI.
4375.	XVI.	4536.	XXXIX.	4697.	LXII.
4382.	XVII.	4543.	XL.	4704.	LXIII.
4389.	XVIII.	4550.	XLI.	4711.	LXIV.
4396.	XIX.	4557.	XLII.	4718.	LXV.
4403.	XX.	4564.	XLIII.	4725.	LXVI.
4410.	XXI.	4571.	XLIV.	4732.	LXVII.
4417.	XXII.	4578.	XLV.	4739.	LXVIII.
4424.	XXIII.	4585.	XLVI.	4746.	LXIX.

Trium

Trium annorum Sabbaticorum quos ex historiâ notavimus, prior in hâc tabulâ est quadragesimus primus, alter quadragesimus quintus, posterior quinquagesimus nonus: cumque cæterorum notio pendeat à cyclo annorum hebdomadico, quo unus ab alio internoscitur, evidentissima est horum omnium annorum ratio. Unde & EMINENTISSIMUS CARDINALIS NORISIUS illustrans ad calcem libri de Epochis Syro-Macedonum nummum Herodis Antipæ, observat pag. LVII. *ab autumno* A. V. 793. Christianæ Aeræ 40. cui respondet annus per. Jul. 4753. *cæpisse annum Sabbaticum, quo Judæi agros serere vetabantur, Nam* (inquit præfatus EMINENTISSIMUS) *cùm ex eodem*, nempe Josepho, *lib. 15. cap. 1. annus qui fuit V. C. 717. quove ait ab Herode & Sosio capta fuisse Hierosolyma, fuerit Sabbaticus, duodecimus inde Sabbaticus capit à Tisri, cujus neomenia juxta medios motus A. V. 793. fuit die 24. Septembris. Etenim ab anno Urbis 717. ad annum 794. colliguntur, inclusis terminis, anni 78. quos si per septem dividas, habes residuam unitatem, ac proinde annus Urbis 794. fuit Sabbaticus, initus à Tisri A. V. 793.* Unusquisque autem annus Sabbaticus, utpote septimus in cyclo hebdomadico, unam annorum septimanam explet & terminat. Itaque annus primus Sabbaticus sexaginta novem quos descripsi, iniens anno periodi Julianæ 4270. claudit hebdomadam quæ iniit anno ejusdem periodi 4264. & annus Sabbaticus sexagesimus nonus competens in annum hujus periodi 4746. complet hebdomadam quæ incæpit anno 4740. Atqui tempus quo *exiit sermo, ut iterum ædificaretur Jerusalem*, est hebdomadis quam terminat primus annus Sabbaticus; quia annus vigesimus Artaxerxis longimani, quo exiit ejusmodi sermo, concurrit cum anno quinto hujus hebdomadis, utpotè incidens in annum periodi Julianæ 4268. Tempus autem quo Christum occiderunt Judæi, est hebdomadis quam annus Sabbaticus sexagesimus nonus conficit; sive enim passio Christi Domini conjiciatur in annum æræ vulgaris vigesimum nonum, quod multis placet, sive in trigesimum, vel trigesimum primum, vel trigesimum secundum, aut trigesimum tertium, ut plura evincunt argumenta haud levis ponderis; certissimum est hoc tempus pertinere ad hebdomadam sexagesimam nonam, seu quam absolvit sexagesimus

mus

Christianâ vigesimus nonus, trigesimus, trigesimus primus, trigesimus secundus, & trigesimus tertius, in periodo Julianâ 4742.4743.4744.4745.4746.

His positis, certò certiùs evincitur ex annorum Sabbaticorum characterismo hebdomadas annorum sexaginta novem effluxisse *ab exitu sermonis ut iterum ædificaretur Jerusalem, ad Christum ducem* à Judæis occisum. Id clarè demonstrat, quæ sequitur

TABVLA

LXIX. annorum Sabbaticorum.

Anni Periodi Julianæ.	*Anni Sabbatici.*	Anni per. Julianæ.	*Anni Sabbatici.*	Anni per. Julianæ.	*Anni Sabbatici.*
4270.	I.	4431.	XXIV.	4592.	XLVII.
4277.	II.	4438.	XXV.	4599.	XLVIII.
4284.	III.	4445.	XXVI.	4606.	XLIX.
4291.	IV.	4452.	XXVII.	4613.	L.
4298.	V.	4459.	XXVIII.	4620.	LI.
1305.	VI.	4466.	XXIX.	4627.	LII.
4312.	VII.	4473.	XXX.	4634.	LIII.
4319.	VIII.	4480.	XXXI.	4641.	LIV.
4326.	IX.	4487.	XXXII.	4648.	LV.
4333.	X.	4494.	XXXIII.	4655.	LVI.
4340.	XI.	4501.	XXXIV.	4662.	LVII.
4347.	XII.	4508.	XXXV.	4669.	LVIII.
4354.	XIII.	4515.	XXXVI.	4676.	LIX.
4361.	XIV.	4522.	XXXVII.	4683.	LX.
4368.	XV.	4529.	XXXVIII.	4690.	LXI.
4375.	XVI.	4536.	XXXIX.	4697.	LXII.
4382.	XVII.	4543.	XL.	4704.	LXIII.
4389.	XVIII.	4550.	XLI.	4711.	LXIV.
4396.	XIX.	4557.	XLII.	4718.	LXV.
4403.	XX.	4564.	XLIII.	4725.	LXVI.
4410.	XXI.	4571.	XLIV.	4732.	LXVII.
4417.	XXII.	4578.	XLV.	4739.	LXVIII.
4424.	XXIII.	4585.	XLVI.	4746.	LXIX.

Trium

Trium annorum Sabbaticorum quos ex hiſtoriâ notavimus, prior in hâc tabulâ eſt quadrageſimus primus, alter quadrageſimus quintus, poſterior quinquageſimus nonus: cumque cæterorum notio pendeat à cyclo annorum hebdomadico, quo unus ab alio internoſcitur, evidentiſſima eſt horum omnium annorum ratio. Unde & EMINENTISSIMUS CARDINALIS NORISIUS illuſtrans ad calcem libri de Epochis Syro-Macedonum nummum Herodis Antipæ, obſervat pag. LVII. *ab autumno* A. V. 793. Chriſtianæ Aeræ 40. cui reſpondet annus per. Jul. 4753. *cæpiſſe annum Sabbaticum, quo Judæi agros ſerere vetabantur, Nam* (inquit præfatus EMINENTISSIMUS) *cùm ex eodem*, nempe Joſepho, *lib. 15. cap. 1. annus qui fuit V. C. 717. quove ait ab Herode & Soſio capta fuiſſe Hieroſolyma, fuerit Sabbaticus, duodecimus inde Sabbaticus capit à Tiſri, cujus neomenia juxta medios motus A. V. 793. fuit die 24. Septembris. Etenim ab anno Urbis 717. ad annum 794. colliguntur, incluſis terminis, anni 78. quos ſi per ſeptem dividas, habes reſiduam unitatem, ac proinde annus Urbis 794. fuit Sabbaticus, initus à Tiſri A. V. 793.* Unuſquiſque autem annus Sabbaticus, utpote ſeptimus in cyclo hebdomadico, unam annorum ſeptimanam explet & terminat. Itaque annus primus Sabbaticus ſexaginta novem quos deſcripſi, iniens anno periodi Julianæ 4270. claudit hebdomadam quæ iniit anno ejuſdem periodi 4264. & annus Sabbaticus ſexageſimus nonus competens in annum hujus periodi 4746. complet hebdomadam quæ incæpit anno 4740. Atqui tempus quo *exiit ſermo, ut iterum ædificaretur Jeruſalem*, eſt hebdomadis quam terminat primus annus Sabbaticus; quia annus vigeſimus Artaxerxis longimani, quo exiit ejuſmodi ſermo, concurrit cum anno quinto hujus hebdomadis, utpotè incidens in annum periodi Julianæ 4268. Tempus autem quo Chriſtum occiderunt Judæi, eſt hebdomadis quam annus Sabbaticus ſexageſimus nonus conficit; ſive enim paſſio Chriſti Domini conjiciatur in annum æræ vulgaris vigeſimum nonum, quod multis placet, ſive in trigeſimum, vel trigeſimum primum, vel trigeſimum ſecundum, aut trigeſimum tertium, ut plura evincunt argumenta haud levis ponderis; certiſſimum eſt hoc tempus pertinere ad hebdomadam ſexageſimam nonam, ſeu quam abſolvit ſexageſimus

mus

mus nonus annus Sabbaticus. Siquidem hæc hebdomada initium habuit anno æræ vulgaris vigesimo septimo; periodi Julianæ 4740. Ergo numeratis annorum hebdomadibus ab eâ quâ *exiit sermo, ut iterum ædificaretur Jerusalem*, ad eam quâ Christum occiderunt Judæi, reperiuntur ab exitu hujus sermonis ad Christum ducem à Judæis occisum *hebdomades septem & hebdomades sexaginta duæ*. Adeo ut *post* initas has *hebdomades sexaginta duas* occisus fuerit *Christus*.

Post initas has hebdomadas Christum occidendum fuisse interpretor; sicut & dicente Christo Domino Marc. VIII. 31. *Quoniam oportet filium hominis ... occidi & post tres dies resurgere*; id necessariò exponendum est *post tres dies initos*, seu inchoatos, non autem finitos. Unde Deicidæ Judæi, cùm narrassent Pilato Christum adhuc viventem dixisse; *post tres dies resurgam*: id intelligentes de tertio die postmodum inito, mox subjunxerunt; *Jube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium*. Matth. XXVII. 64. Sicut ergo ad comprobationem tridui, quod inter mortem Christi & resurrectionem ejus ponitur, sufficit quod intra primum diem mors contigerit, & resurrectio intra tertium: ita ad comprobationem septem & sexaginta duarum, seu sexaginta novem hebdomadarum quas ab edicto de instaurandis Hierosolymis ad Christi necem numerat propheta; sufficit quòd intra primam *exierit sermo, ut iterùm ædificaretur Jerusalem*, & Christus occisus reperiatur intra sexagesimam nonam. Id egregiè confirmatur ex Deuteronomio cap. XXXI. v. 10. ubi dicente Moyse; *post septem annos, anno remissionis &c.* intelligendum est; *post septem annos initos* seu inchoatos: quia annus remissionis & Sabbaticus, idem in lege est qui septimus. Plura sunt ejusmodi exempla in sacris paginis. Unde ne minimam quidem difficultatem in hoc patientur, hi præsertim, qui in rebus chronologicis scienter sunt versati.

Enodanda superest *hebdomada una, quâ civitatem & sanctuarium* dissipaturus *populus cum duce venturo*, confirmaturus erat *pactum multis*: Cùm hæc hebdomada non dicatur septuagesima, vel, ordine ad sexaginta duas post septem enumeratas, sexagesima tertia, sed extra hos cancellos vago dicendi genere

voce-

vocetur una : minimè cogimur eam intelligere de cyclo annorum hebdomadico proximè excipiente has hebdomadas. Modò itaque unam hebdomadam extra septem & sexaginta duas reperiamus, intra quam completæ fuerint, quæ de unâ hebdomadâ revelata sunt, nihil aliud desiderandum est ad intelligentiam hujus prophetiæ.

Habitâ, ut superius, ex annorum Sabbaticorum characterismo hebdomadarum ratione, anno periodi Julianæ 4782. æræ Christianæ 69 iniit apud Hebræos una annorum hebdomada, terminanda anno Sabbatico incidente in annum ejusdem periodi 4788. Intra hanc hebdomadam, nempe anno æræ christianæ septuagesimo, quo Secundus hebdomadis annus iniit, Vespasianus bellum Judaicum mandavit Tito filio, *populus* Romanus *cum* hoc *duce* expugnavit Jerosolymam, vastavit templum incendio, atque ita *civitatem & sanctuarium dissipavit*. Hinc & anno subsequenti, quo iniit tertius hebdomadis, Titus Romam reversus, ibi unà cum patre de Judæâ captâ triumphavit. Quo autem ille triumphus in perpetuum desolationis templi monumentum esset, instrumenta templi in eo traducta incisa fuêre in arcu triumphali marmoreo erecto in honorem Titi, ad radices Palatini montis, ubi etiam nunc visitur. Tandem summus abominationi templi cumulus accedit anno æræ christianæ septuagesimo secundo, quo dimidia hebdomada confecta est, ob initum eo anno quartum hebdomadis. Hoc enim anno (ut, Josepho prælucente, egregiè notatur in Usserii annalibus) Templo summi Dei non sine maxima abominatione cessuro ipsi Capitolio, Liberius Maximus Judææ procurator, acceptis à Cæsare literis, *ut totam Judæorum terram venderet, stipendium Judæis ubicumque degerent, indixit: & didrachmum singulis annis deferre in Capitolium jussit, ut ante hæc in Hierosolymorum templo pendere solebant*. Ita cùm dimidiâ hâc hebdomadâ: dum Hierosolymam obsideret Titus, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ἀπορίᾳ διαλελοιπέναι τῷ Θεῷ *Endelechismum vocatum*, hoc est Juge sacrificium, *Virorum penuriâ defecisse Deo* constet ex Josepho lib. VII. de bello, cap. IV. constat etiam abominationem desolationis modis omnibus fuisse in templo; ut ratum fieret quod dixerat Propheta: *Et in dimidio hebdomadis*

desi-

deficiet hostia & sacrificium : & erit in templo abominatio desolationis. Hinc & apud Clementem Alexandrinum lib. 1. Strom. Judaici excidii sub Vespasiano *fiunt anni tres & menses sex*, ὅ ἐστι τὸ ἥμισυ τῆς ἑβδομάδος καθὼς εἴρηκε Δανιὴλ ὁ προφήτης. *Quod est dimidium hebdomadis, quemadmodum dixit Daniel propheta.*

Cum chronologiam aperuerim Hebdomadum quæ revelatæ sunt Danieli, haud incongruè digressionem hanc conficiam, enodando ordinem chronologicum libri hujus Prophetæ, sat impeditum chronologis & interpretibus. Quò id præstem, tres observo partes hujus libri. Prima complectitur visiones, & adjuncta visionum quas aliis factas solus Daniel expedivit. Secunda visiones continet soli Danieli factas. Tertia nobis describit, quæ, nullo ad visiones ordine habito, Solertiam Danielis commendarunt. Prima porrigitur ab initio primi capitis usque ad finem duodecimi: tertia duobus extremis capitibus definitur, nempe XIII. & XIV. Ut typographico Danielis ordini vim nullam facit hæc in tres partes distributio, quòd Vulgatam capitulorum seriem teneat: ita quælibet pars nihil habet, quod accuratissimam non sapiat chronologiæ rationem. Reges quorum tempora primæ partis chronotaxim definiunt, sunt ordine *Nabuchodonosor*, *Baltassar*. *Darius Medus*, *Cyrus Persa*. Quo nihil descriptius. Cum autem unius & ejusdem regis tempus diversum in eâ ponitur: talis est ordo, ut semper prius antevertat posterius. In secunda parte sic memorantur *Baltassar*, *Darius Medus* & *Cyrus*, ut Baltassar priorem inter eos locum habeat, medium Darius Medus, Cyrus ultimum. Quod est optimæ chronologiæ. Tertia pars incipit ab historia Susannæ, quia *Daniel factus est magnus in conspectu populi à die illâ & deinceps*. Dan. XIII. 64. Tum narratur, quòd *rex Astyages appositus est ad patres suos, & suscepit Cyrus Perses regnum ejus*: ut his consequens historia idoli Bel & Draconis librum Danielis concludat. Unde Græci incipiunt historiam idoli Bel ab hoc versu in quo Astyagis mors & Cyri enthronismus memoratur. Neque aliud hujus historiæ initium apud Ægyptios, qui æquè ac Græci canonicum habent quidquid de Idolo Bel & Dracone referunt nostra Biblia vulgata.

Advertendum obiter quod *Astyages* in versione Ægyptiacâ est

est *Astiaces*, mutante G. in C. Ita enim legit: ⲟⲩⲟϩ, ⲡⲟⲩⲣⲟ ⲁⲥⲧⲓⲁⲕⲏⲥ ⲁⲩⲭⲁϥ ϭⲉⲧⲉⲛ ⲛⲉⲛ-ϥⲓⲟϯ ⳾ ⲟⲩⲟϩ, ⲕⲩⲣⲟⲥ ⲡⲓⲡⲉⲣⲥⲓⲥ ⲁϥϭⲓ ⲛ̀ϯⲙⲉⲧ-ⲟⲩⲣⲟ ⳾ *Et rex Astiaces positus est apud patres suos, & Cyrus Perses sumpsit regnum.* Mutatio Ⲅ in Ⲕ seu G in C haud infrequens est in Codicibus Ægyptiacis. Illustre exemplum est in *Cupt*. Posito enim ob hanc literarum mutationem *Gupt*, pro *Cupt*, factum est nomen Αἴγυπτος *Ægyptus*, quod & *Æguptus*. Nam AEGUPTO IN POTESTATEM POPULI ROMANI REDACTA dicatum SOLI obeliscum hunc legimus qui Romæ extat ad portam S. Mariæ de populo. Ex hoc breviter intelligitur cur Copticum & Ægyptiacum idem apud me sonant. Si quis tamen plura desideret, adeat præfationem doctissimi Morini *In ritum ordinationum Cophticarum seu Ægyptiacarum* pag. 504. Commentarii de Sacris Ecclesiæ ordinationibus. Jam enim mea digressio est in fine.

FINIS.

APPROBATIO

Magister Fr. Antonius Pacinus Ravennas totius Ordinis FF. Eremitarum S. P. Augustini Prior Generalis.

CUM Opus cujus Titulus est *In monumenta Coptica seu Ægyptiaca Bibliothecæ Vaticanæ Brevis Exercitatio* à Ven. Patre Fratre Guilelmo Bonjour Tolosano nostri Ordinis Sacerdote elucubratum, publicâ luce dignum censeatur tenore præsentium, nostrique muneris auctoritate, ut Typis mandetur, quantum ad nos spectat facultatem concedimus, & impertimur. Datum in Conventu nostro S. P. Augustini de Urbe die 14. Januarii 1699.

F. Antonius Pacinus Generalis indignus,

Nostri muneris affixo Sigillo.

Magister Fr. Jo: Baptista Mengarellus Raven. Secret. Ordinis.

Loco ✠ Sigilli

Imprimatur si videbitur Rever. P. Mag. Sacr. Pal. Apost.

Dominicus B. de Bellis Episc. Melphicen. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Paulinus Bernardinius Ord. Præd. S. A. P. Mag.

ROMAE, Typis Francisci Mariæ Acsamitek à Kronenfeld Linguarum Orientalium Typographi. Anno MDCXCIX.

SUPERIORUM PERMISSU